

William Shakespeare
MNOHO POVYKU PRO NIC
Veselohra v pěti jednáních
Přeložil J. V. Sládek

OSOBY

DON PEDRO, *kníže aragonský*
DON JUAN, *jeho nemanželský bratr*
CLAUDIO, *mladý šlechtic florentinský*
BENEŠ, *mladý šlechtic padovský*
LEONATO, *vladař messinský*
ANTONIO, *jeho bratr*
BALTAZAR, *v službách u dona Pedra*
KONRÁD
BONRÁCHIO, } *v službách u dona Juana*
MNICH FRANTIŠEK
KALINA, *závodčí strážce*
KOŠŤÁL, *konšel*
KOSTELNÍK
CHLAPEC
HERO, *dcera Leonatova*
BLAŽENA, *neť Leonatova*
MARKÉTA
VORŠILA, } *komorné u Hery*
POSLOVÉ, STRÁŽE, DRUŽINA

Dějiště: Messina

JEDNÁNÍ PRVNÍ

SCÉNA PRVNÍ

Před domem Leonatovým.

(*Vystoupí LEONATO, HERO, BLAŽENA a POSEL.*)

Leonato. Dovídám se z toho listu, že don Pedro Aragonský přibude dnes večer do Messiny.

Posel. Tou dobou jest už velmi blízko; nebyl ani tři míle od města, když jsem ho opustil.

Leonato. Kolik šlechticů jste ztratili v té potyčce?

Posel. Jen málo přednějších a nikoho z vynikajících.

Leonato. Vítězství jest dvojnásobné, vrací-li se vůdce domů s plnými šiky. Vidím tady, že don Pedro zahrnul velkými počty mladého Florenčana jménem Claudio.

Posel. Velmi zaslouženými z jeho strany a rovněž tak uznanými donem Pedrem. Vedl si nad slibnost svého věku, konaje v podobě beránka skutky lví. Ba věru, překonal veškerá očekávání více, než můžete očekávat ode mne, bych vám vypověděl jak.

Leonato. Zde v Messině má ujce, kterého to velmi zaraduje.

Posel. Již jsem mu listy odevzdal a viděl, že ho to velmi těší; ba tolik, že radost, neskromnou se jevit nechtějí, nemohla se obejít bez odznaku bolesti.

Leonato. Slzel?

Posel. Usedavě.

Leonato. Srdečné to překypění srdečnosti. Není líc upřímnějších těch, jež takto obmyty. Jak mnohem lépe jest plakati nad radostí než radovati se z pláče!

Blažena. Prosím vás, navrátil se pán ze Rvačic domů z vojny, či ne?

Posel. Toho jména, slečno, neznám nikoho; nikdo taký z vyšších nebyl u vojště.

Leonato. Na koho se ptáš, neti?

Hero. Sestřenka myslí pana Beneše z Padovy.

Posel. Ó, ten se vrátil; a vesel jako kdy.

Blažena. Vyzvěsil návštěví tady v Messině, vyzýváje Mílka na šípy; a šašek mého ujce, čta vyzvání, podepsal se za Mílka a vyzval jej na ptačí plitky. Prosím vás, kolikpak jich zabil a snědl v té válce? Nebo spíše jen, kolik jich zabil? Slíbilat' jsem mu, že sním všechny, které usmrtí.

Leonato. Věřu, netí, jsi příliš nemilosrdná na pana Beneše; však on se s tebou vyrovná, o tom nepochybuje.

Posel. V té válce, slečno, konal služby výborné.

Blažena. Měli jste plesnivé zásoby a on vám pomáhal je dojídat. Je statný jedlík; má znamenitý žaludek.

Posel. Je také dobrý vojín, slečno.

Blažena. Ano, dobrý vojín vůči ženám; ale s muži?

Posel. Muž vůči muži, šlechtic vůči šlechtici; všemi čestnými vlastnostmi, abych tak řekl, zrovna prosycen.¹

Blažena. Spíše vycpán, řekněte; neboť se rád vycpává, aby se zdál plnější.² Ale co se toho týče - nu, jsme všichni smrtelní.

Leonato. Nesud'te křivě, pane, o mé neteři. Mezi ní a panem Benešem jest jakýsi druh veselé vojny; nikdy se nesetkají, aniž by se nestrhla vtipná šarvátka.

Blažena. Jenomže, bohužel, nikdy nevyhraje. Z naší poslední potyčky odkulhaly mu čtyři smysly z pěti a teď se o celého toho človíčka stará pouze jeden, takže má-li dost vtipu, aby se udržel v teple, ať si to hledí zachovat jako to jediné, čím se liší od svého koně; neboť jest to veškeré bohatství, které mu zbylo na znamení, že je tvor nadaný rozumem. S kýmpak teď kamarádí? Má každý měsíc nového pobratima.

Posel. Je-li možná?

Blažena. Velmi snadno možná; má se to u něho s věrností tak jako s tvarem klobouku; mění ji vždy s nejbližší módou.

Posel. Vidím, slečno, že ten šlechtic u vás není příliš dobře zapsán.

Blažena. Není; kdyby byl, hodila bych svůj zápisník do ohně. Ale prosím, s kým se bratříčkuje? Nevyskyt se žádný mladý rváč, který chce s ním podniknout cestu k ďáblu?

Posel. Nejvíce bývá teď ve společnosti čackého pana Claudia.

Blažena. O Hospodine, - pověsí se na něho jako nemoc; snadněji se uloví než mor, a ten, kdo ho uloví, v tu ránu se zblázní. Pomož Bůh čackému panu Claudiovi! Ulovil-li pana Beneše, bude ho to stát tisíc liber, než se z něho vyléčí.

Posel. S vámi, slečno, budu hledět býti za dobré.

Blažena. To hled'te, milý příteli.

Leonato. Ty, moje neti, se nikdy nezblázníš.

Blažena. Ne, dokud v lednu parno nebude.

Posel. Don Pedro je zde. .

(*Vystoupí DON PEDRO, DON JUAN, CLAUDIO, BENEŠ a BALTAZAR.*)

Don Pedro. Milý signore Leonato, vyšel jste, abyste svou nesnáz uvítal. Obvyklý běh světa jest nákladů se vystříhat, a vy jim jdete vstříc.

Leonato. Nikdy nevešla nesnáz pod mou střechu v podobě Vaší Výsosti; neboť když nesnáz odejde, měla by zbyti radost; ale když odejdete vy, zůstává žal a štěstí se loučí.

Don Pedro. Až příliš ochotně bēfete své břímě na sebe. - Vaše dcera tuším? -

Leonato. Její matka mi to často říkala.

Beneš. Měl jste pochybnosti, pane, že jste se jí ptal?

Leonato. Ne, pane Beneši; neboť tenkrát byl jste ještě dítětem.

Don Pedro. Dostal jste co proto, Benedikte; můžeme dle toho hádati, co jste jako muž. Věřu, slečna sama prozrazuje svého rodiče. Buďte šťastna, slečno, neboť jste obrazem důstojného otce.

Beneš. I jest-li signor Leonato jejím otcem, nechtěla by, jakkoliv mu podobna, za celou Messinu nosit tak důstojnou³ hlavu na plecích.

Blažena. Divím se, pane Beneši, že pořád ještě mluvíte; nikdo si vás nevšímá.

Beneš. Jakže, má vzácná slečno Pohrdo! Jste ještě na živu?

Blažena. Je-li možná, aby pohrda zemřela, když má tak sytou stravu jako pana Beneše? Sama zdvořilost se mění v pohrdu, když vy jí přicházíte na oči.

Beneš. Tedy je zdvořilost kam vítr, tam plášť. Ale jisto je, že jsou všechny ženské do mne pryč kromě vás jediné, a z celého srdce bych si přál, abych neměl srdce tak tvrdé, neboť, opravdu, já nemiluji žádné z nich.

Blažena. Jak obrovské to štěstí pro ženy! Toť by byl na ně zrovna zabijácký milenec! Děkuji Bohu a své chladné krvi, že v tom ohledu jsem s vámi zajedno: raději bych slyšela svého psa štěkat na vrány než muže, který by mi

lásku přísahal.

Beneš. Bůh Vaši Vzácnost vždy tak smýšlet nech! - Ujde tak ten neb onen dobrý muž osudu poškrábaného obličej.

Blažena. Poškrábání by jej více nezohydilo, kdyby to byl obličej jako váš.

Beneš. Inu, papoušci by ve vás měli výbornou cvičitelku!

Blažena. Lepší pták s mým jazykem než nějaký čtvernožec s vaším.

I Beneš. Přál bych si, aby můj kuň měl rychlost vašeho jazyka a také jeho neúpornou vytrvalost. Ale spánembohem cválejte si dál, já skončil.

Blažena. Končíte povždy koňským vtípem; znám vás odedávna tak.

Don Pedro. Tedy dobře, Leonato. - Signore Claudio, signore Benedikte, můj vzácný přítel Leonato vás všechny zve.

Právě mu povídám, že aspoň měsíc tady zůstanem, a on srdečně prosí nebesa o nějakou příležitost, která by nás zdržela déle. Troufám si přísahat, že není pokrytec a opravdu se tak modlí od srdce.

Leonato. Když tak, můj kníže, křivě nebudete přísahat. (*K donu Juanovi.*) Dovolte, pane, abych vás uvítal. Od té chvíle, co vy a knížecí váš bratr jste usmířeni, jsem vám celý k službám.

Don Juan. Děkuji vám. Nenadělám mnoho slov; ale děkuji.

Leonato. Neráčíte napřed, Milosti?

Don Pedro. Vaše rámě, ⁴ Leonato; půjdem spolu. (*Odejdu všichni kromě Beneše a Claudia.*)

Claudio. Což, Beneši, nepozorovals dceru pana Leonata?

Beneš. Nepozoroval, ale viděl jsem ji.

Claudio. Není-li to ušlechtilá mladistvá dívka?

Beneš. Ptáš se mne jako poctivý muž o mé prosté, upřímné mínění, nebo chceš, abych mluvil po svém způsobu jako opovědný nepřítel jejich pohlaví?

Claudio. Ne, prosím tě o zdání střízlivé.

Beneš. Nuže tedy, ve vši opravdovosti, zdá se mi příliš malá na chválu vysokou, příliš smědá na chválu skvoucí a příliš drobná na chválu velikou. Na její prospěch mohu říci jen to, že kdyby byla jiná, než jest, byla by nehezká, a nejsouc jinačí, než jest, se mi nelíbí.

Claudio. Domníváš se, že mluvím v žertu; ale prosím tě, řekni mi opravdově, co jí říkáš?

Beneš. Chceš ji koupit, že se tak po ní ptáš?

Claudio. Může-li svět koupit klenot takový?

Beneš. I může, a ještě pouzdro k tomu. Ale mluvíš tak s tváří vážnou, nebo si hraješ na vtipkáře, povídaje nám, že Mílek výborně slídí po zajících a Vulkán že je znamenitý tesař? ⁵ Mluv, do jaké tóniny má člověk spustit, aby ti trefil do noty?

Claudio. V mých očích jest ona nejspánilejší dívka, kterou jsem kdy spatřil.

Beneš. Vidím ještě bez brejlí a nevidím nic takového. Ano, její sestřenka, ta kdyby nebyla posedlá zuřivostí, překonávala by ji krásou jako první den v máji posledního prosince. Ale doufám, že nemáš v úmyslu státi se manželem? - Co?

Claudio. I kdybych byl opak přísahal, sotva bych ručil za sebe, kdyby Hero chtěla být mou ženou.

Beneš. Tak daleko to došlo? Cožpak už, na mou věru, není jediného muže na světě, pod jehož čepicí netušíš parohy? Cožpak už jaktěživ nespátřím šedesátiletého mládence? Jdi mi, jdi; chceš-li už mermomocí sehnout krk pode jho, snášej si jeho tlak a provzdychávej neděle. Hle, don Pedro se vrací; hledá tě.

(*Vrací se DON PEDRO.*)

Don Pedro. Jaké tajemství vás zdrželo, že jste nešli za Leonatem?

Beneš. Chtěl bych, aby Vaše Výsost mne donutila je prozradit.

Don Pedro. Poroučím ti to při tvé věrnosti.

Beneš. Slyšíš, hrabě Claudio; dovedu mlčet jako němý; rád bych, abys mi to věřil, ale při mé věrnosti - rozumíš, při mé věrnosti. . . Je zamilován. Do koho? - ptej se Vaše Výsost nyní. Pozor, jak maličká jest jeho odpověď: do Hery, maličké dcery Leonatovy.

Claudio. Kdyby tak bylo, tím by to bylo vyřčeno.

Beneš. Jako v té staré pohádce, můj kníže: „Není tak a nebylo tak a nedej Bůh, aby tak bylo.“

Claudio. Nezmění-li se má láska co nejdříve, nedej Bůh, aby bylo jinak.

Don Pedro. Amen, když ji milujete, neboť slečna toho v každém ohledu zasluhuje.

Claudio. Říkáte to, můj kníže, jen abyste mne poškádlil. ⁶

Don Pedro. Na mou věru, mluvím jen, co myslím.

Claudio. A já, na mou pravdu, jen to, co myslím já.

Beneš. A já, můj kníže, na dvojí pravdu svou, a věru též jsem jinak nemluvil.

Claudio. Že ji miluju, cítím.

Don Pedro. Že hodna toho, vím.

Beneš. Že ani necítím, jak ji možno milovat, aniž vím, proč by toho měla hodna být, jest mínění, které ze mne žádný oheň nevysmaží; na hranici se dám za ně upálit.

Don Pedro. V pohrdání krásou bývals vždy zatvrzelým kacířem.

Claudio. A nikdy se neudržel ve své úloze kromě tím, že činil vlastní vůli násilí.

Beneš. Že mne žena počala, jsem jí vděčen; že mne vychovala, rovněž jí děkuji co nejpokorněji; ale abych si na čele dal rohy narůstí a loveckých trubek z nich nadělat k svému uštvání⁷ - to ať mi všechny ženy odpustí. Protože jim nechci ukřivdit tím, že bych nedůvěřoval jedné, zachovám si právo nevěřit žádné; a konec všeho jest - konec pro mne nejlepší -, že zůstanu svoboden.

Don Pedro. Však se toho ještě dočkám, že tě spatřím ubledlého láskou.

Beneš. Ano, hněvem, nemocí, hladem, pane můj, ale nikdy láskou. Usvědčíte-li mne, že ztratím láskou v tváři krve víc, než jí douškem vína nabudu, nechte mi oči vypíchat pérem písmáka⁸ a pověste mne za štít nad vrátka vykřičeného domu jako slepého Kupida.⁹

Don Pedro. Nu, odpadneš-li kdy od této víry, staneš se znamenitým terčem posměchu.

Beneš. Učiním-li tak, pověste mne do sudu jako kočku a střilejte po mně; a tomu, kdo mne trefí, dejte poklepat na plece a zvěte ho králem střelců, Adamem.¹⁰

Don Pedro. Dobře, to se časem ukáže, „kdy v jařmo schýlí se býk divoký“.¹¹

Beneš. Divoký býk, snad; ale jestli kdy rozumný Beneš je ponese, vytrhněte býku rohy a vsad'te mi je na čelo; pak mne dejte ohyzdně vymalovat, a písmenami tak velkými, jako se píše „Zde se dobré koně pronajmou“, dejte pod můj obraz napsati: „Zde vidíte ženatého Beneše.“

Claudio. Stane-li se to kdy, bude z tebe, věř, žárlivý paroháč.¹²

Don Pedro. Ano, jestliže Mílek nevystřílel svůj toulec v Benátkách,¹³ co nevidět se před ním třes.

Beneš. Tož spíš se dočkám zemětřesení.

Don Pedro. Inu, čas růže přináší. Ale teď, milý pane Beneši, dojdí k Leonatovi, vyříd' mu mé poručení a řekni, že neopominu přijít k večeři; neboť on opravdu činí velké přípravy.

Beneš. Na také posláni mi ještě stačí vtip a tak vás poroučím. . .

Claudio. . . „do boží ochrany. Dáno v mém domě. . . mám-li jaký. . .

Don Pedro. . . . dne šestého července“; a podpis: „Tvůj, má drahá,¹⁴ tě milující přítel Beneš.“

Beneš. Jen se neposmívejte, neposmívejte. Lemujete někdy tkaninu svého hovoru hadříky citátů a i ty bývají jen chatrně slátány. Než si mne začnete znovu dobírat starými vtipy, zpytujte své vlastní svědomí. A tak se vám poroučím. (*Odejde.*)

Claudio. Můj kníže, Vaše Výsost mohla by mně prospět nyní.

Don Pedro. Láska má je tvou
a učenlivá jest; jen řekni jak
a uvidíš, jak ochotna se cvičit,
ať v jakékoliv těžké úloze,
jež mohla by ti k dobru posloužit.

Claudio. Má Leonato syna, kníže můj?

Don Pedro. Jen Heru má a žádných dítek víc;
ta jediná jest jeho dědička.
Ty máš ji rád, Claudio?

Claudio. Ó můj kníže, .
než začal jste ten skončený teď boj,
já hleděl na ni okem vojína,
jenž zalíbil si ji, však drsnější
měl práci před sebou, než aby moh
tu zálibu až k lásce dochovat;
však teď jsem vrátil se, a válečné
když myšlenky svůj uprázdnilý šik,
v jich místa city něžné, nyjící
se hrnou, všechny říkajíce mi,
jak spanilá jest Hero mladistvá

a jak již před válkou jsem měl ji rád.

Don Pedro. Hned budeš dokonalý milovník,
sluch jiných unavuje knihou slov. -
Když krásnou Heru miluješ, jen dál!
Já s ní a jejím otcem promluví
a bude tvá. Zda nebyl to tvůj cíl,
když počals osnovat tak pěknou řeč?

Claudio. Jak něžně lásku ošetřujete,
již po bledosti poznáv její žal;
však by se nezdála má náklonnost
až příliš náhlá, chtěl bych v léčení
vám dát ji ještě delším hovorem.¹⁵

Don Pedro. Nač mostu delšího než řeky šíř?

A nutnost nejlepším jest důvodem.
Hle, pomoc nasnadě: toť jistotno,
že miluješ, a já ti podám lék:
Dnes večer bude dávat se ples;
já přestrojen tvou přejmu úlohu
a u spanilé Hery vydávat
se budu za Claudia; otevru
své celé srdce srdci jejímu
a zajmu její poslech útokem
a silnou mocí zvěsti milostné.
Hned nato s jejím otcem promluví;
a konec všeho jest, že bude tvou.
To tedy bez odkladu proved'me.
(*Odejdou.*)

SCÉNA DRUHÁ

Pokoj v domě Leonatově.

(*Vystoupí LEONATO a ANTONIO proti sobě.*)

Leonato. Nu což, bratře? Kde jest můj bratrovec, tvůj syn? Opatřil nám tu hudbu?

Antonio. Shání ji, jak jen může. - Ale, bratře, povím ti podivnou novinu, že se ti o ní ani nezdálo.

Leonato. Dobrou?

Antonio. Jak ji konec zpečetí; ale víko má dobré; zevně pěkně vypadá. Kníže a hrabě Claudio chodili spolu hustým stromořadím v mé zahradě a jeden z mých sluhů je přeslechl. Kníže svěřil se Claudiovi, že miluje mou neteř, tvou dceru, a má v úmyslu jí to říci dnes večer při tanci, a najde-li u ní ohlasu, že se hned uchopí té příležitosti a bez odkladu ti to oznámí.

Leonato. Má rozum v hlavě ten člověk, který ti to povídal?

Antonio. Řádný, bystrý chlapík to je. Pošlu pro něj a zeptej se ho sám.

Leonato. Ne, ne; považujme to za pouhý sen, dokud se to pravdou nezjeví. Ale přesto promluví o tom s dcerou, aby se lépe připravila na odpověď, kdyby tomu přece jen tak bylo. Jdi a pověz jí o tom. (*Několik osob přejde přes jeviště.*) Strýcové, víte, co máte dělat. Ó, děkuji vám,¹⁶ přáteli; pojd'te se mnou a užijte vaší dovednosti. Milý strýčku, čiňte se v té pilné době.

(*Odejdou.*)

SCÉNA TŘETÍ

Tamtéž.

(*Vystoupí DON JUAN a KONRÁD.*)

Konrád. U všech všudy, můj princí, pročpak jste pořád¹⁷ tak bezměrně zasmušilý?

Don Juan. Není míry v příčině, která to líhne, a proto jest moje zasmušilost bezmezná.

Konrád. Měl byste dbáti rozumu.

Don Juan. A kdybych i dbal, ký zisk mi z toho pojde?

Konrád. Když ne okamžitá pomoc, tedy aspoň trpělivost v snášení.

Don Juan. Divím se, že ty, jenž, jak říkáš, pod vplyvem Saturna byls narozen, ls se zabýváš mravokárným léčením smrtelného neduhu. Neumím zakrývat, co jsem. Musím býti zasmušilým, mám-li proč, a nesmát se žertu nikoho; musím jíst, když mám chuť, a nečekat na libost nikoho; spát, když jsem ospalý, a nestarat se o věci nikoho; a smáti se, když jsem vesel, a nelísat se k rozmarům nikoho.

Konrád. Tak jest; ale není radno to tak zjevně ukazovat, dokud nemáte plnou volnost k tomu. Nedávno jste povstal proti svému bratru a on vás právě teprv opět přijal na milost. V té není možno, byste řádně zapustil kořeny, krom pěknou pohodou, již přivodíte sám. Jest nutno, abyste si utvořil počasí pro své vlastní žně.

Don Juan. Šípkem v plotě byl bych raději než růží v jeho milosti. To spíš mám v krvi, abych od všech snášel pohrd, než abych se kroutil a krad si lásku číkoli. V tom, ač říci nelze, že jsem lichotící poctivec, nesmí se upřít, že jsem přímo jednající ničema. Důvěřují mi, protože mám náhubek; a dali mi svobodu s klackem na nohou; ¹⁹ proto jsem si umínil, že v kleci zpívat nebudu. Kdybych tak měl volné zuby, kousal bych; kdybych měl svobodu, dělal bych, co chci; prozatím jen nech mne být, co jsem, a nechtěj, abych byl jiný.

Konrád. A nemůžete své nevole k ničemu použít?

Don Juan. Používám jí, co jen mohu, neboť jen jí se živím. -
Kdo zde?

(*Vystoupí BORACHIO.*)

Co nového, Borachio? .

Borachio. Přicházím od té jejich slavné večeře. Kníže, bratr váš, byl²⁰ Leonatem uctěn královsky. A já vám mohu něco povědět o jistém snátku, který se chystá.

Don Juan. Dá se na tom zosnovat nějaká psota? Kdo je ten blázen, který se snoubí s nepokojem?

Borachio. Inu, pravá ruka vašeho bratra.

Don Juan. Kdože? Ten nedocenitelný Claudio?

Borachio. On sám.

Don Juan. Čináný panáček! A s kým, a s kým? Po kom kroutí očima?

Borachio. Inu, je to Hero, dcera a dědička Leonatova.

Don Juan. To rané březnové kuřátko! - Jak to víte?

Borachio. Vykuřoval jsem pokoje, ²¹ a když jsem tak byl v jedné zatuchlé síni, hle, tu přichází kníže a Claudio ruku v ruce, ve vážném hovoru. Zaskočím za čaloun a tu slyším, jak se umlouvají, že se kníže sám bude ucházeti o Heru, a dostane-li ji, že ji postoupí Claudiovi.

Don Juan. Vida, vida! - Pojďme tam; je možno, že se z toho vyklube sousto pro mou nevoli. Ten mladý povýšenec sežal²² všechnu slávu z mého pádu, a podaří-li se mi jen jednou mu nohy podrazit, budu si blahorečit na věky. ²³
Mohu se na vás oba spolehnout a pomůžete mi?

Konrád. Až do smrti, můj princí.

Don Juan. Tedy pojďme k té slavné večeři. Mé ponížení činí je tím veselejšími. Kdyby tak kuchař smýšlel jako já!
Půjdem a zkusíme, co se dá dělat?

Borachio. Jsme k službám Vaší Vzácnosti. (*Odejdu.*)

JEDNÁNÍ DRUHÉ

SCÉNA PRVNÍ

V domě Leonatově.

(*Vystoupí LEONATO, ANTONIO, HERO, BLAŽENA a JINÍ.*)

Leonato. Hrabě Juan nebyl u večeře?

Antonio. Neviděl jsem ho.

Blažena. Jak kysele se tváří ten pán! Kdykoli ho vidím, ještě celou hodinu potom páli mne záha.

Hero. Je velmi těžkomyslný.

Blažena. Byl by to dokonalý muž, jenž by stál tak zrovna uprostřed mezi ním a Benešem! Jeden jest až příliš jako socha a nemluví nic, a druhý až příliš jako milostpanin nejstarší mazánek a pořád žvatlá.

Leonato. Tedy půl jazyku páně Benešova v ústech hraběte Juana a polovička smutku hraběte Juana ve tváři Benešově . . .

Blažena. K tomu pěkná holeň a hezká noha, strýče, a dost peněz v kapse - takový muž by dostal každou ženu na světě, kdyby si ji uměl namluvit.

Leonato. Na mou věru, neti, ty nikdy nedostaneš manžela, budeš-li mít tak ostrý jazyk.

Antonio. Opravdu, je příliš zlá.

Blažena. Příliš zlá je víc než zlá; a tratím tedy nadělení božího, neboť říká se: „Zlé krávé dává Bůh krátké rohy.“ - Ale příliš zlé nedává žádných.

Leonato. Tobě tedy, protože jsi příliš zlá, Bůh rohů nedá.

Blažena. Ba právě, nedá-li mi manžela; za kteréž dobrodiní mu ráno i večer na kolenou děkuji. Pane na nebi, nevystála bych vousatého muže! Raději bych spala na houni.²⁴

Leonato. Snad se ti nahodí muž bez vousů.

Blažena. Co bych si s ním počala? - Oblékat ho do sukni a udělat z něho svou komornou! Kdo má vousy, jest víc než mladík; kdo jich nemá, jest míň než muž; víc než mladík - není pro mne; a míň než muž - pro toho nejsem já. Vezmu tedy raději pětník závdavkem od medvědáře a poženu, jak prý to staré panny dělají, opice do pekla.²⁵

Leonato. Ty tedy půjdeš do pekla?

Blažena. Ne, jen k vratům; a tam vyjde mi vstříc d'ábel, ten starý paroháč s rohy na hlavě, a řekne: „Do nebe, Blaženo, hajdy do nebe! - Zde není místa pro panny.“ A tak odevzdám své opice a hurtem pryč k svatému Petru do ráje. Tam ukáže mi, kde sedí mládenci, a budeme žítí vesele až do soudného dne.

Antonio (*k Heře*). Doufám, neti, že uposlechneš rady otcovy.

Blažena. Toť se rozumí! - Jeť přece povinností mé sestřenky udělat způsobnou poklonu a říci: „Jak vám libo, tatínku.“ - Ale přesto vše, tetko, ať je to hezký hoch, jinak udělej druhou způsobnou poklonu a řekni: „Otče, jak je libo mně.“ -

Leonato. Dobře, dobře, neti, doufám, že se ještě dočkám dne, kdy tě spatřím pod čepcem.

Blažena. Ne dříve, dokud Bůh neuhněte muže z nějaké jiné hmoty než hlíny. Nemá-li to ženu hrýzti, dát si poroučet hrstí siláckého prachu? Vydávat účet ze svého živobytí hroudě vrtkavého jílu? Ne, strýče, nechci žádného. Synové Adamovi jsou moji bratři a věru mám to za hřích provdati se do tak blízkého pokrevenstva.

Leonato. Dcero, pamatuj, co jsem ti řekl: bude-li se kníže k tobě míti tak,²⁶ víš, co mu odpovědít.

Blažena. Bude to vinou hudby, sestřenko, nebudou-li námluvy dost taktní. Stane-li se kníže příliš naléhavým, řekni mu, že jest míra²⁷ ve všem, a odpověď mu odtanči. Neboť poslyš, Hero: námluvy, svatba a litování jsou jako kvapík, menuet a polonéza.²⁸ První vyznání jest ohnivé a prudké jako kvapík a zrovna tak blouznivé; svatba jde mravopočestně a způsobně jako menuet plný důstojnosti a starobylosti, a potom přichází lítost a těžkou nohou vpadá do polonézy, vždy víc, vždy víc,²⁹ až klesne do hrobu.

Leonato. Hledíš na vše příliš ostře, tetko.

Blažena. Mám dobrý zrak, strýče, a rozeznám kostel za bílého dne.

Leonato. Hosté přicházejí, bratře; ustupme. (*Všichni berou masky.*)

(*Vystoupí DON PEDRO, CLAUDIO, BENEŠ, BALTAZAR, DON JUAN, BORACHIO, MARKÉTA a JINÍ v maskách.*)³⁰

Don Pedro. Není libo, slečno, projítí se³¹ s přítelem?

Hero. Půjdete-li zvolna, budete-li přivětiv a budete-li mlčet, ráda půjdu - a zvláště pryč.

Don Pedro. V mém průvodu?

Hero. To řeknu, až se rozhodnu.

Don Pedro. A kdy se rozhodnete to říci?

Hero. Až se mi zalíbí vaše tvář; neboť nedej Bůh, aby loutna vypadala jako její pouzdro!

Don Pedro. Má škraboška je střecha Filemonova; pod ní v chaloupce³² jest Jupiter.

Hero. Tedy by vaše škraboška měla býti z došků.

Don Pedro. Mluvte tiše, mluvíte-li o lásce. (*Přejdou.*)

Baltazar. Nuže, přál bych si, abyste mne měla ráda.

Markéta. Já bych vám toho nepřála kvůli vám samému; mám tuze mnoho nehezkých vlastností.

Baltazar. Z nichž jedna jest?

Markéta. Modlívám se nahlas.

Baltazar. Tím více vás miluji. Kdo poslouchá, může říci „amen“.

Markéta. Pane Bože, dej mi dobrého tanečníka!

Baltazar. Amen.

Markéta. A, Bože, dej, ať zmizí mi z očí hned po tanci! - Odpovídej, ministrante.

Baltazar. Už ani slova; ministrant odpověď dostal. (*Přejdou.*)

Voršila. Však jsem vás dobře poznala; jste signor Antonio.

Antonio. Slovo s to, nejsem.

Voršila. Znáš vás podle toho, jak hlavou kýváte.

Antonio. Abych pravdu řekl, dělám to po něm.

Voršila. Nikdy byste ho nemohl tak hrůzně dobře napodobit, kdybyste nebyl on sám. Toť jeho suchá ruka, shora až dolů; ³³ jste on, jste on.

Antonio. Slovo s to, nejsem.

Voršila. I jděte, jděte, myslíte, že vás nepoznávám po vašem výborném vtípu? Může-li se ctnost ukrýt? Tak, tak, ³⁴ jste on. Dvorný vděk se neutají a konec. (*Přejdou.*)

Blažena. Nepovíte mi, kdo vám to řekl?

Beneš. Odpusťte, nepovím. .

Blažena. A také mi neřeknete, kdo jste?

Beneš. Ne teď.

Blažena. Že jsem hrdopyšná a že se dlužím svůj vtíp z knihy Tisíc³⁵ veselých povídek - dobrá, to řekl pan Beneš.

Beneš. Kdo to je?

Blažena. Jsem jista, že ho dobře znáte.

Beneš. Neznám, věřte mi.

Blažena. Což vás nikdy nerozesmál?

Beneš. Prosím vás, kdo je to?

Blažena. Šašek u knížete to je, a velmi hloupý šašek. Jediný jeho dar jest, že si vymýšlí nemožné pomluvy. Nikdo krom nevázanců .ho nemá rád a i těm ho neodporučuje tak jeho vtíp, jako jeho prohnanost, neboť lidi baví a zlobí je zároveň a potom se mu smějou a nabíjous mu. Jsem jista, že je tady někde v tom lidstvu, a ráda bych, aby ke mně přibochil.

Beneš. Až seznám toho pána, řeknu mu, jak o něm mluvíte.

Blažena. Jen tak, jen tak! Vystřelí na mne dvě nebo tři porovnání, a když si jich náhodou nikdo nepovšimne neb se jim smáti nebude, upadne v těžkomyslnost. A tak se ušetří u tabule koroptví křídélko, neboť šašek už večereti nebude. (*Hudba.*) Musíme teď za pořadatele zábavy. .

Beneš. Ve všem, co dobré.

Blažena. Tak jest; povedou-li nás k něčemu zlému, opustím je při nejbližším obratu. (*Tanec. - Nato odejdou všichni kromě dona Juana, Borachia a Claudia.*)

Don Juan. Toť jisto, můj bratr jest zamilován do Hery a vzal si otce stranou, aby s ním o tom promluvil. Dámy jdou za ní; jen jedna maska zůstala.

Borachio. A to je Claudio; poznávám ho dle postavy.

Don Juan. Nejste pan Beneš?

Claudio. Dobře jste mne poznal; jsem.

Don Juan. Jste, pane, velmi blízkým srdci mého bratra; on jest zamilován do Hery. Prosím vás, odraďte mu to; není mu rovna rodem; můžete se v tom osvědčit jako poctivý muž.

Claudio. Jak to víte, že ji miluje?

Don Juan. Slyšel jsem, jak jí lásku vyznává.

Borachio. Já též. A přísahal, že sňatek bude ještě dnes. ³⁶

Don Juan. Nuže, pojďme k hostině. ³⁷

(*Odejdou don Juan a Borachio.*)

Claudio. Tak za Beneše odpověděl jsem, zlou zvěst však vyslechl sluch Claudiův.

Toť jisto, kníže dvoří se jí sám.

Jeť ve všech věcech věrno přátelství

krom ve službách a věcech milostných;

a protož každé srdce v lásce má³⁸

svůj vlastní jazyk; každé oko ať

si jedná za sebe a důvěru

ať nedá prostředníku žádnému.

Neb spanilost jest bytost čarovná,

před jejímž vděkem věrnost jihne v krev. ³⁹

Toť denní příhoda, a přece jen

jsem důvěřoval jí. - Buď sbohem, Hero!

(*Vrátí se BENEŠ.*)

Beneš. Hrabě Claudio?

Claudio. Ano, týž.

Beneš. Pojd'; neprojdem se spolu? .

Claudio. Kam?

Beneš. K nejbližší vrbě smuteční, hrabě, a krajem tvých vlastních příhod.⁴⁰ Jakým způsobem chceš nosit svůj věnec? Kolem šíje jako řetěz lichvářův, nebo křížem přes prsa jak poručík svou šerpu? Tak neb jinak ho nosit musíš, neboť kníže ti vzal tvou Heru.

Claudio. Dej⁴¹ Bůh štěstí.

Beneš. To je řeč počestného honáka; tak prodávají volčata. Byl bys kdy jen pomyslíl, že ti to kníže vyvede?

Claudio. Nech mne, prosím tě.

Beneš. Oho! Teď se oháníš jako slepec; hoch ti ukrad skývu⁴² a tlučeš do sloupu.

Claudio. Když tedy nechceš jinak,⁴³ odejdu. (*Odejde.*)

Beneš. Ach nastojte! - Ubohá postřelená potápka, - teď zapadne do rákosí. Ale že ta slečna Blažena mne zná a nezná! Šašek knížete! - Co? - Snad mi tak říkají, protože jsem vesel. Ne, to bych si křivdil sám; nemám takové pověsti. Jest to jen ta zlostná⁴⁴ a zatrpklá povaha Blaženina, která chce zosobňovat svět⁴⁵ a za takového mne vydává. Dobře; pomstím se, jak jen mohu.

(*Vrátí se DON PEDRO.*)

Don Pedro. Nuže, pane, kde je hrabě? Neviděl jste ho?

Beneš. Abych pravdu řekl, můj kníže, zahrál jsem si úlohu paní Pověsti. Našel jsem ho zde tak zasmušila jako myslivnu v oboře a pověděl mu, a tuším pravdou, že si Vaše Milost dobyla přízně u té mladé dámy. Nabídl jsem mu svůj průvod k smuteční vrbě, buď aby si upletl věnec jako opuštěný milenec, nebo si uřízl metlu, protože zaslouží bití.

Don Pedro. Bití! Co zavínil?

Beneš. Inu to, co z čiré hlouposti zavínil školák, jenž z přílišné radosti, že našel ptačí hnízdo, ukáže je svému soudruhu, a ten mu je vybere.

Don Pedro. Chceš z důvěry udělat vinu? Té dopustil se ten, kdo krad.

Beneš. Přece jenom byl by nechybil, kdyby si byl uřízl metlu a k tomu ještě věnec upletl. Věnec mohl nosit sám a metlu zachovati pro vás, který jste mu tuším vybral jeho ptačí hnízdo.

Don Pedro. Ale písklata naučím zpívat a vrátím je tomu, čí jsou.

Beneš. Budou-li zpívat tak, jak mluvíte, pak věru mluvíte poctivě.

Don Pedro. Slečna Blažena má něco proti vám; pán, s kterým tančila, mi řekl, že jste jí velmi ublížil.⁴⁶

Beneš. Ó naopak, ona dotírala na mne tak, že by to pařez nevydržel! Dub, jemuž zbyl jediný zelený list, byl by jí odpověděl. Sama škraboška na mé tváři začala oživovat a vaditi se s ní. Řekla mi, nevědouc, že to jsem já, že prý jsem šašek knížecí a nudnější než velká obleva,⁴⁷ chrlíc na mne výsměšek za výsměškem s tak neslýchanou prudkostí, že jsem tu stál za terč, do něhož střílí celá armáda. Mluví dýky a každé slovo bodne. Kdyby její dech byl tak morový jako její výrazy, vše kolem ní by pomřelo; vše by otrávil až k hvězdě severní. Nevzal bych si ji, kdyby měla věnem vše, co bylo Adamovo před prvním hříchem. Byla by donutila Herkula otáčet rožeň,⁴⁸ ba rozštípat svůj kyj na příkládání. Prosím, nemluvte o ní. Shledáte, že to je pekelná litice, jen slušně oblečená. Prosím Boha, aby vzbudil nějakého mudrce, jenž by ji uměl zaklínat, neboť opravdu, dokud je zde, může člověk žít tak pokojně v pekle jako ve svatyni. A lidé naschvál hřeší, aby se do pekla dostali; neboť věru vše, co neklidem, hrůzou a zmatkem, vleče se za ní.

Don Pedro. Hle, zde přichází.

(*Vrátí se CLAUDIO BLAŽENA, HERO a LEONATO.*)

Beneš. Neporučí mi Vaše Milost nějakou službu až⁴⁹ od konce světa? Půjdu k protinožcům za nejskrovnějším posláním, jaké si jen pro mne vymyslíte můžete. Přinesu vám parátka na zuby z nejzazšího koutku Asie, opatřím míru na nohu kněze Jana;⁵⁰ přijdu s chloupkem z vousu velikého chána; vyřídím, co jen chcete v říši trpaslíků; raději vše, než abych promluvil tři slova s touto Harpyjí! Nemáte žádnou práci pro mne?

Don Pedro. Nic, nežli že vás prosím o vaši milou společnost.

Beneš. Ó Bože! - Pane, to jídlo nemám rád; takový čerstvý ženský jazyk⁵¹ se mi protiví. (*Odejde.*)

Don Pedro. Hled'te, hled'te, slečno, přišla jste o srdce pana Beneše.

Blažena. Pravda, můj kníže, půjčil mi je na chvílku a já mu dala z něho úroky: srdce obojetné za jeho jedno. Ale zatím obehrál mne o ně falešnými kostkami a tak může Vaše Milost říci právem, že jsem o ně nepřišla.

Don Pedro. Porazila jste ho, slečno, porazila jste ho.

Blažena. Nerada bych, aby to on udělal mně, sic bych se stala matkou bláznů. Vedu vám hraběte Claudia, kterého jste mne poslal vyhledat.

Don Pedro. Nu což, hrabě! Proč tak smuten?

Claudio. Ne smuten, pane můj.

Don Pedro. Co tedy? - Churav?

Claudio. Ani to ne, pane můj.

Blažena. Hrabě není ani smuten, ani churav, ani vesel, ani zdrav, ale lahodný je hrabě, lahodně přitřpkly⁵² jako pomeranč, a také má trochu té žárlivé barvy.

Don Pedro. Věřu, slečno, myslím, že ten váš heraldický výklad je správný, ačkoliv, chci na to přísahat, že jest-li žárliv, jeho podezření jest bezdůvodné. Nuže, Claudio, já odbyl námluvy za tebe a krásná Hero je získána. Mluvil jsem již s otcem a dostal jeho svolení. Urči den svatby a Bůh ti dej štěstí!

Leonato. Hrabě, přijměte ode mne mou dceru a s ní vše, co mám. Jeho Milost sjednala ten sňatek a milost boží mu požehnej!

Blažena. Mluvte, hrabě, teď je na vás řada.

Claudio. Mlčení jest nejdokonalejším hlasatelem radosti. Byl bych jen málo šťasten, kdybych mohl vyslovit, jak velice jím jsem. Slečno, jak vy jste moje, tak já jsem váš. Za vás dávám sebe a vroucně prahnu po výměně.

Blažena. Mluv, sestřenko, anebo nemůžeš-li, zamkni mu ústa hubičkou a nenech také jeho mluvit.

Don Pedro. Věřu, slečno, máte veselé srdce.

Blažena. Mám, Výsosti; a jsem mu vděčná, ubohému blázínku, že se drží za větrem od zármutku. - Má tetka mu tam šeptá do ucha, že jí utkvěl v srdci.

Claudio. Ba šeptá, tetinko!

Blažena. Milý Bože, zase svatba! ⁵³ Tak si každý pomáhá do světa a já, sluncem ožehlá, ⁵⁴ abych seděla v koutku a vyplakávala si manžela. ⁵⁵

Don Pedro. Slečno Blaženo, já se vám o něj postarám.

Blažena. Raději bych, aby se mi byl o něj postaral váš otec. Nemá Vaše Jasnost žádného bratra, jenž vám podoben? Váš otec uměl tvořit výborné manžely, kdyby se jen ubohá dívčina k nějakému z nich dostatí mohla.

Don Pedro. Chcete mne, slečno?

Blažena. Ne, jasný pane, leda bych měla jiného pro všední dny; Vaše Výsost je příliš drahocenná pro každodenní nošení. Ale prosím, Výsosti, odpusťte; mně souzeno již od narození jen žerty mluvit a nic vážného.

Don Pedro. Nejvíce proti mysli jest mi vaše mlčení a veselost vám sluší nejlépe. Není pochyby, že jste se narodila ve veselé hodině.

Blažena. Ó kdež, Výsosti! - Moje matka křičela; ale právě vtom zatančila si na nebi hvězda a pod tou jsem se zrodila. Dej Bůh štěstí, bratrátku a sestřenko!

Leonato. Nechtěla bys, neti, dohlédnout k tomu, oč jsem tě prosil?

Blažena. Ach odpusťte, strýčku! - S Vaším dovolením, Výsosti.

(Odejde.)

Don Pedro. Na mou věru, roztomilá, duchaplná dáma.

Leonato. V té jest málo truchlivého živlu, pane. Není vážná, kromě když spí, a i tu ne vždy; neboť, jak mi dcera povídá, zdává se jí často o různých bláznovstvích a smíchy se probouzí.

Don Pedro. Ani slyšet nechce o mužích.

Leonato. Ó kdež! Každého ženicha vystřnadí výsměškem.

Don Pedro. Byla by z ní výborná žena pro Beneše.

Leonato. Chraň Bůh, Výsosti! Ani týden by spolu nebyli a jeden druhého by umluvil tak, že by přišli oba o rozum!

Don Pedro. Hrabě Claudio, kdy hodláte jíti k oltáři?

Claudio. Zítřejší, můj kníže; čas chodí o berlách dokud láska nežehnána všemi obřady.

Leonato. Až v pondělí, milý synu, ode dneška právě za týden; a i to jest příliš krátká doba na obstarání všeho tak, jak bych si přál.

Don Pedro. I jdi mi, jdi; vrtíš hlavou nad tak dlouhým odkladem, ale ručím ti za to, Claudio, že nám čas nebude nudným. Podniknu zatím jednu z prací Herkulových: přičiním se o to, aby se pan Beneš a slečna Blažena horoucně do sebe zamilovali. Přál bych si, aby z toho byl sňatek, a nepochybuji, že toho docílím, když mi jen vy tři budete nápomocni tak, jak vás k tomu navedu.

Leonato. Já, vzácný pane, jsem s vámi, byť by mne to stálo deset probdělých nocí.

Claudio. Též já, můj kníže.

Don Pedro. A také vy, spanilá Hero?

Hero. Učiním vše, co slušno, Výsosti, abych sestřence pomohla k hodnému manželu.

Don Pedro. A Beneš nepatří k nejztracenějším ženichům, které znám. - Tu chválu mohu mu dáti, že jest povahy ušlechtilé, osvědčeně statečný a ryze poctivý. Poučím vás, jak byste naladila svou sestřenku, aby se do Beneše

zamilovala, a já s pomocí vás dvou vezmu si Beneše do práce tak, aby přes všechn svůj bystrý vtíp a svou vyběračnost se zamiloval do Blaženy. Dovedu-li toho, přestane být Mílek lukostřelcem: jeho sláva případně nám, neboť my budeme jediní bůžkové lásky. Pojdte se mnou, řeknu vám, jak to chci nastrojít. (*Odejdou.*)

SCÉNA DRUHÁ

Tamtéž.

(*Vystoupí DON JUAN a BORACHIO.*)

Don Juan. Už tomu tak; hrabě Claudio si vezme dceru Leonatovu.

Borachio. Ano, vzácný pane, ale já to mohu překazit.

Don Juan. Každá zápora, příčka, překážka bude mi lékem: churavím nenávisť k němu a cokoliv zkříží jeho cesty, půjde rovnou cestou s mými. Kterak můžeš ten sňatek zmařit?

Borachio. Poctivým způsobem ne, vzácný pane, ale tak skrytě, že ani zdání nepoctivosti na mne nepadne.

Don Juan. Mluv zkrátka, jak?

Borachio. Myslím, že jsem Vaší Vzácnosti loni řekl, v jak velké přízni jsem u Markéty, komorné mladé Hery.

Don Juan. Pamatuji se.

Borachio. Mohu ji přimět k tomu, aby v jakoukoliv nepřístupnou noční hodinu dívala se z okna své paní.

Don Juan. A jaké v tom žití, ⁵⁶aby způsobilo smrt tohoto sňatku?

Borachio. Upraviti z toho jed bude vaší úlohou. Vyhleďte knížete, svého bratra, a důrazně mu řekněte, že si na cti ubližuje, chce-li oženiti proslulého Claudia - (jen mu ho do nebe vychvalujte) - s dívčinou tak pochybné pověsti, jako jest Hero.

Don Juan. Jak to dokážu?

Borachio. Důkazů dost, aby knížete oklamaly, Claudia potřýznily, Heru zničily a Leonata usmrtily. Chcete ještě něco víc?

Don Juan. Podniknu cokoliv, jen abych jim úkor učinil.

Borachio. Tedy jděte; sjednejte mi vhodnou chvíli, abych mohl s donem Pedrem a Claudiem o samotě promluvit.

Řekněte jim, že víte, kterak mne Hero miluje; stavte se zaníceným pro dobro knížete i Claudia a dělejte, jako byste to vše prozrazoval jen z lásky ke cti bratra vašeho, jenž se o ten sňatek přičinil, a k dobré pověsti jeho přítele, který má být ošizen dívkou počestnou jen zdánlivě. Bez důkazů vám sotva uvěří; nabídněte jim je, a do očí bijícím bude ten, když uvidí mne pod oknem její ložnice a uslyší, jak na Markétu volám Hero, jak Markéta mne zove Claudiem; a když způsobím, aby viděli všechno to v samu noc před zamýšleným sňatkem. Potom zařídím to tak, aby Hero vyšla z domu a zdánlivá pravdivost její nevěry bude tak patrnou, že se žárlivost stane jistotou a všechny přípravy se vniveč obrátí.

Don Juan. Ať zlého z toho vzejde cokoliv, provedu to. Jen to chytře nastraž a odměnou máš tisíc dukátů.

Borachio. Jen vy stůjte pevně na své obžalobě a moje chytrost mne neopustí. ⁵⁷

Don Juan. Jdu hned, abych zvěděl den svatby. (*Odejdou.*)

SCÉNA TŘETÍ

Zahrada Leonatova.

(*Vystoupí BENEŠ.*)

Beneš. Hochu!

(*Vystoupí CHLAPEC.*)

Chlapec. Pane?

Beneš. V mém pokoji leží kniha na okně; přines mi ji sem do sadu.

Chlapec. Už jsem tu, pane.

Beneš. To vím; ale chtěl bych, abys už byl pryč a opět zde. (*Chlapec odejde.*) Jen tomu se divím, že člověk, jenž vidí, jak velkým bláznem jest někdo jiný, když se lásce oddává, sám, dost se navysmívav takové mělké pošetilosti u jiných, stává se terčem své vlastní pohrdy tím, že v lásku upadá. A člověk ten jest Claudio. Pamatuji časy, kdy nebylo pro něj hudby krom bubnu a píšťaly, a teď jsou mu milejší cennbál⁵⁸ a šalmaje. Pamatuji se, že by byl šel deset mil pěšky, aby se podíval na pěkné brnění; teď leže probděl deset nocí po sobě, vymýšleje si střih nového kabátce. Měl ve zvyku mluvit od plic a k věci jako poctivý muž a vojín; teď se dal na krasořečnictví; jeho slova jsou fantastickou hostinou - kolik slov, tolik podivných pokrmů. Zdalipak bych mohl změnit se tak já, dokud vidím těmato očima? Nemohu říci; myslím, že ne. Nechci na to přísahat, že by láska nemohla ze mne udělati ústřici, ale na to vezmu jed, že dokud ze mne ústřici neudělá, nikdy mne neučiní takovým bláznem. Jedna dívka jest krásná, mne se to netkne; jiná jest moudrá, mne se to netkne; jiná ctnostná, mne se to netkne; ale dokud všechny dary

milostné nebudou sloučeny v jedné ženě, ani jedna z nich nenajde milosti u mne. Bohatá musí být, toť jisto; rozumná, jinak ji nechci; ctnostná, sic na ni ani nepodám;⁵⁹ krásná, jinak se na ni nepodívám; mírná, sic ať mi ani nejde nablízko; zlatého srdce, sic není pro mne, byť by měla hrstě plné dukátů; výborná v hovoru; znamenitá v hudbě - a barvu vlasů už si měj, jak si Pánbůh ráčí. - Hle, kníže a náš pán z Milána!⁶⁰ Schovám se v loubí.

(*Ustoupí.*)

(*Vystoupí DON PEDRO, CLAUDIO a LEONATO.*)

Don Pedro. Což hudbu, tu si neposlechneme?

Claudio. Ó ano, kníže. - Jak jest večer tich
a ztlumen, by jí dodal půvabu!

Don Pedro. Hle, nevidíte, jak se Beneš skryl?

Claudio. Ó, velmi dobře, pane. Po hudbě
to lišče hravě navnadíme si.

(*Vystoupí BALTAZAR s HUDEBNÍKY.*)

Don Pedro. Pojď, Baltazare, opakuj tu píseň.

Baltazar. Ach, milostivý pane, nechtějte,
by hlas tak špatný hudbě rouhal se
víc nežli jednou.

Don Pedro. Povždy důkazem
jest výbornosti, zdrženlivě když
se chová při svém vlastním umění.
Jen zpívej, prosím tě, a nechtěj, bych
se dvořil tobě jako dívčině.

Baltazar. Když tedy o dvoření mluvíte,
chci zpívat; neboť mnohý začíná
své námluvy, kde ani nestojí
mu dívka za to; přec však dvoří se
a bude přísahat, že miluje.

Don Pedro. Dost, prosím tě; neb chceš-li ještě dál
tak rozumovat, v notách učíš to.

Baltazar. Než zanotím, to dříve uvažte,
že nepadnu vám notou do noty.

Don Pedro. To přijde na to, jaký volíš klíč.
Nech tedy přede hry a začni hned. (*Hudba.*)

Beneš. Ó, božský nápěv! Teď jest jeho duše u vytržení! - Není-li to podivné, že mohou skopová střívka člověku z
těla duši vysoukat? Dobrá, až to tady skončí, dám já si zahrát na rohy.⁶¹

Píseň

Baltazar. *Ó dívky, nechte vzdechů všech -
kdo muž ten každý šálí;
půl srdce moře, půl má břeh,
a nikde není stálý.
Nač vzdech a sten, ať jdou si jen!
Vy vesele se smějte
a místo žalu do všech změn
„ Trala!“ si zazpívejte.
Jen, dívky, žádný truchlozpěv,
jenž chmurně, těžce zvučí;
neb muž byl vždycky zrádcem děv,
co v létě listí pučí.
Nač vzdech a sten, ať jdou si jen!
Vy vesele se smějte
a místo žalu do všech změn
„ Trala!“ si zazpívejte.*

Don Pedro. Pěkná píseň.

Baltazar. A špatný zpěvák, milostivý pane.

Don Pedro. Toto! Pro mne a pro tu chvíli zpíváš velmi slušně

Beneš. Kdyby jim tak zavyl pes, pověsili by ho. Nedej Bože aby ten skučivý hlas věstil neštěstí! To bych raději poslouchal sýčka, ať už by z toho vypadlo jakékoliv trápení.

Don Pedro (*ke Claudiovi*). Ano, tak jest. - Slyš, Baltazare Opatři nám, prosím tě, nějakou výbornou hudbu; neboť zítra večer ji potřebujeme k zastaveníčku pod okny slečny Hery.

Baltazar. Tu nejlepší, co mohu, milostivý pane.

Don Pedro. Postarej se o to. Buď zdrav. (*Odejde Baltazar*). Pojd'te sem, Leonato. Co jste mi to nepovídal dnes! - Že je vaše neř Blažena zamilována do pana Beneše?

Claudio. Ó, tak. (*Stranou.*) Jen kradmo dál, jen dál; ptáček sedí (*Nahlas.*) Nikdy bych se byl nenadál, že se ta dívka vůbec do koho zamiluje.

Leonato. Já také ne. Ale nejpodivnější jest, že tak zahořela k pan Benešovi, jehož dle všeho zevnějšího zdání vždy nenáviděla.

Beneš. Je-li možná? Z toho kouta vítr duje?

Leonato. Na mou věru, milostivý pane, nevím, co o tom soudit ale to vím, že miluje ho ohněm⁶² šíleným. Všechny meze pomyšlení to přesahuje.

Don Pedro. Snad že se tak jen přetvařuje.

Claudio. Opravdu; možná dost.

Leonato. Můj Bože, - přetvařuje! Nebylo nikdy přetvářky vášně tak blízké vášni životné,⁶³ než jak se to ukazuje u ní.

Don Pedro. Nuže, jaké příznaky vášně jeví?

Claudio (*stranou*). Jen tu udici dobře navnad'te: naše ryba za bere.

Leonato. Jaké příznaky, vzácný pane? Prosedí vám - nu, však vám dcera moje povídala, jak sedává.

Claudio. Ano, vyprávěla to.

Don Pedro. Jakže? - Prosím vás. Jsem celý udiven. Byl bych myslil, že její srdce jest obrněno proti všem útokům lásky.

Leonato. Byl bych na to přísahal, milostivý pane; zvláště proti lásce k Benešovi.

Beneš. Měl bych to za špatný žert,⁶⁴ kdyby to nepovídal ten šedivec. Šibalství se jistě nemůže skrývati pod takou ctihodností.

Claudio. Již chyt; jen dál!

Don Pedro. Dala svou lásku Benešovi najevo?

Leonato. Nikoliv, a přísahala, že to nikdy neučiní. V tom právě jest její trýzeň.

Claudio. Tak jest skutečně, jak vypravuje vaše dcera. „Mám já,“ dí ona, „jež jsem tak často chovala se k němu pohrdlivě, psáti mu, že ho miluji?“

Leonato. To říká po každé, když mu začne psát. Neboť dvacetkrát za noc jest vzhůru a tak tu sedí v nedbalkách, dokud nepopíše celý arch papíru. Má dcera mi to poví vše.

Claudio. Když tak mluvíte o tom psaní, napadá mi hezký žert, o němž se mi vaše dcera také zmínila.

Leonato. Ó, že když ten arch popsala, přečítala si to a tu našla, že panu Beneši padá do náruče Blažena v nedbalkách?⁶⁵

Claudio. Tak jest.

Leonato. A tu vám roztrhala psaní na tisíc kousků; zuřila sama na sebe, že jest tak bez ostychu a píše někomu, o němž ví, že se jí vysměje. „Soudím o něm,“ povídá, „podle své vlastní povahy; neboť já bych se mu vysmála, kdyby on psal mně. Ano, jakkoliv jej miluji, vysmála bych se mu.“

Claudio. A potom se vrhne na kolena, pláče, vzdychá, bije se v prsa, rve si vlasy, modlí se a klně. „Ó můj líbezný Benedikte! Bůh mi dej trpělivost!“

Leonato. Ano, tak si vede; má dcera to povídá. A rozčilení zachvátilo ji tak, že se má dcera někdy obává, aby si zoufale⁶⁶ neublížila. To vše je navlas pravda.

Don Pedro. Bylo by dobře, aby to Beneš zvěděl od někoho jiného, když ona mu to nechce vyjevit.

Claudio. K čemu by to bylo? On by si z toho jen ztropil smích a ubohou slečnu jen ještě víc by potráznil.

Don Pedro. Kdyby tak, bylo by skutkem dobročinným jej oběsit. Jest to výborná, spanilomyslná dívka a ctnostná nade vši pochybnost.

Claudio. A nanejvýš rozumná.

Don Pedro. Ve všem, až na tu lásku k Benešovi.

Leonato. Ach, můj pane, když rozum a krev v tak útlém těle spolu zápolí, máme toho deset důkazů proti jednomu, že krev zvítězí. Jest mi jí líto a mám k tomu spravedlivou příčinu, jsa její ujec a poručník.

Don Pedro. Přál bych si, aby byla tou mocnou láskou zahrnula mne; byl bych setřásl všechny jiné ohledy a učinil ji svou polovicí. Prosim vás, povězte to Benešovi a vyzvěďte, co tomu řekne.

Leonato. Myslíte, že by to bylo dobře?

Claudio. Hero jest ujištěna, že to nepřečká; neboť praví, že zemře, nebude-li ji milovat; a raději zemře, než by mu svou lásku dala najevo; a zemře, nabídne-li jí on svou ruku, raději, než aby slevila vlásek z obvyklé své příkrosti.

Don Pedro. Dobře má; neboť kdyby lásku svou vyznala, jest velmi možná, že by ji s posměchem odmítnul; neboť ten muž, jak všichni víte, jest ducha pohrdavého.

Claudio. Jinak jest to velmi švarný člověk.

Don Pedro. Vskutku, slušně vypadá.

Claudio. Bůh ví, že ano. - A dle mého soudu jest velmi bystrého ducha.

Don Pedro. Opravdu, jeví tu a tam něco tak jiskrného jako vtip.

Claudio. A myslím, že je statečný.

Don Pedro. Jako Hektor, ujišťuji vás; a v tom ohledu, jak si vede ve sporech, můžete ho moudrým nazývati: buď se jim vyhne velmi rozvážně, nebo je podnikne s nanejvýš křesťanskou bohabojností.

Leonato. Bojí-li se Boha, musí nutně zachovati mír, poruší-li mír, musí se pustit do sporu s bázní a chvěním.

Don Pedro. A tak to skutečně dělá; neboť jest to bohabojný muž, jakkoliv se jím nezdá podle některých hrubozrných žertů, jež si tu a tam dovolí. Ano, jest mi líto vaší neteře. Nemáme-li Beneše vyhledat a říci mu o její lásce?

Claudio. Nikdy mu to neříkejte, Milosti; ať ji rozum z toho vyléčí.

Leonato. Ne, to nemožno; spíše jí to srdce utrhne.

Don Pedro. Nuže, vyslechnem ještě vaši dceru; zatím ať to vychladne. Mám Beneše velmi rád a přál bych si, aby ve vší skromnosti sama sebe vyzpytoval a uznal, jak velice jest nehoden tak řádné dívky.

Leonato. Není libo dále, Milosti? Oběd čeká.

Claudio. Nezblázní-li se do ní teď, už nikdy nevěřím ničemu, co očekávám.

Don Pedro. Táž síť ať se nalíčí na ni; to musí provést vaše dcera se svou komornou. Veselo bude to, když budou navzájem přesvědčeni, že jeden druhého miluje, aniž bylo na tom stínu pravdy. To je výjev, který bych si přál vidět; bude to učiněná němohra. Pošleme ji, aby ho zavolala k obědu. (*Odejdou don Pedro, Claudio a Leonato.*)

Beneš (*vystoupiv z besídky*). To nemůže být žert; mluvili příliš vážně. Pravdu toho jim dosvědčila Hero. Zdá se, že té dívky litují; dle všeho dostoupila její náruživost vrcholu. Že mne miluje! - Aj, to se musí oplatit. Slyším, jak mne posuzují; říkají, že se budu chovat hrdě, zvím-li o její lásce. Povídají také, že raději zemře, než aby svou náklonnost jakkoliv dala najevo. Neměl jsem nikdy v úmyslu se oženit; nesmím se zdát hrdým; ale blahoslavení ti, kteří slyší o svých vadách a mohou je napravit. Říkají, že slečna je krásná, - toť pravda, mohu jim to dosvědčit; že je ctnostná; - tak jest, nemohu to vyvracet; - a že je moudrá, až na to, že mne miluje. To věru jí rozumnosti nepřidává, ale není také zrovna velkým důkazem pošetilosti, neboť já se do ní až hrůza zamiluji. Možná, že se po mně vystřelí několika nejapnými výsměšky a drobtý vtipu proto, že jsem tak dlouho tupil manželství; ale cožpak se nemění chuť? Někdo jí v mládí něco rád, co se mu v stáří protiví. A mají-li úštěpky, průpovídky a podobné papírové koule střelby mozkové odstrašiti člověka od toho, co se mu líbí? Ne, svět musí býti zalidňován. Když jsem řekl, že zemru jako mládenec, nemyslil jsem, že budu tak dlouho živ, abych se mohl oženit. Zde přichází Blažena. Při světle dne, - jest to krásná dívka. Však už na ní tak něco pozoruji, že je zamilována.

(*Vystoupí BLAŽENA.*)

Blažena. Proti své vůli jsem poslána zavolatí vás k obědu.

Beneš. Spanilá Blaženo, děkuji vám za vaše namáhání.

Blažena. Já se tak málo namáhala o ty díky, jako vy se namáháte mi je vzdát. Kdyby to pro mne bylo namáhavé, nebyla bych přišla.

Beneš. Vaše poslání vám tedy dělá radost?

Blažena. Ano, zrovna tolik, co byste vzal na špičku nože a udávil tím kavku.⁶⁷ Nejste hladov, pane. Buďte zdrav! (*Odejde.*)

Beneš. Ha! „Proti své vůli jsem poslána zavolatí vás k obědu.“ - To lze vykládati dvojím způsobem. - „Já se tak málo namáhala o ty díky, jako vy se namáháte mi je vzdát,“ - to jest, jako by se řeklo: „Každé namáhání pro vás jest mi tak snadné jako vám dík.“ - Necítím-li s ní soustrast, ať jsem padouch; nebudu-li ji milovat, ať jsem žid. Jdu, opatřím si její podobiznu. (*Odejde.*)

JEDNÁNÍ TŘETÍ

SCÉNA PRVNÍ

Zahrada Leonatova.

(*Vystoupí HERO, MARKÉTA a VORŠILA.*)

Hero. Běž do dvorany, milá Markéto,
tam najdeš moji tetku Blaženu,
jak mluví s knížetem a Claudiem.
Jí pošeptej, že já a Voršila
se procházíme tady zahradou
a jenom o ní povídáme si.
Rci, žes nás přeslechla, a vyzvi ji,
by do hustého loubí vkradla se,
kde kozí list, jenž sluncem vybujel,
vstup slunci brání, jako dvořenín,
svým knížetem byv hrdým učiněn,
svou pýchu proti moci obrací,
jež vznik jí dala. - Tam ať skryje se
a vyslechne tu naši rozmluvu.
Toť úkol tvůj; jen dobře proved' jej
a nech nás o samotě.

Markéta. Ručím vám,
že v okamžení dostanu ji sem.
(*Odejde.*)

Hero. Teď, Voršilo, až přijde Blažena .
a my zde budem chodit stromovím,
jen o Beneši mluvit musíme.
Jak řeknu jeho jméno, ty ho chval
víc, nežli zasloužil kdy který muž.
Já budu tobě vypravovati,
jak Beneš stůně láskou k Blaženě.
Z té látky⁶⁸ šíp malého Kupida
jest utvořen a zraní doslechem.

(*Vystoupí BLAŽENA v pozadí.*)

Teď začni, neboť hle, tam Blažena
jak čejka běží těsně při zemi,
chtíc vyslechnouti naši rozmluvu.

Voršila. Lov na udici nejmilejší jest,
když rybu vidíme, jak zlatými
si vesly brázdí řeku stříbrnou
a chtivě zrádnou vnađu pohltí.
Tak na Blaženu líčíme, jež teď
se choulí ve svlačcovém⁶⁹ úkrytu.
Co na mně, já svůj hovor zastanu.

Hero. Jen tedy blíže, aby neztratil
sluch její ničeho z té sladké vnady,
již kladem proň.

(*Přistupují k besídce.*)

Ba věru, Voršilo,
jest příliš hrdá; vím, že povahu
má divokou a plachou zrovna tak
jak nezkrocená skalní poštolka.

Voršila. Leč jste si bezpečna, že miluje
pan Beneš Blaženu tak horoucně?

Hero. Tak praví kníže a můj ženich též.

Voršila. A chtěli, slečno, byste jí to řekla?

Hero. Žeť, prosili mne o to, ale já jim domlouvala, jestli Beneše jen trochu milují, by nechali jej raději s tou láskou zápasit než zmíniti se o ní Blaženě.

Voršila. Proč to? - Zda není hoden šlechtic ten tak blaženého lože, na jakém jen Blažena kdy může spočinout?

Hero. Ó bůžku lásky! - Vím, že zaslouží, co jen kdy muži poskytnouti lze; však nikdy srdce ženské příroda z hrdější látky neutvořila než srdce Blaženino; pohrda a výsměch ze zraků jí srší jen, vše zlehčující, nač se podívá; a její důvtip cení sebe sám tak vysoko, že za slabošské má vše ostatní. Jest lásky neschopna, a náklonnosti ani podoba, ni zdání nemůž u ní vzniknouti; tak příliš samu sebe miluje.

Voršila. To myslím též; a proto zajisté by dobře nebylo, by zvěděla o jeho lásce, neboť jenom žert by ztropila si z ní.

Hero. Ba pravdu máš. Já dosud muže nespatriła jsem, ať moudrý, ušlechtilý, mladý byl, ať sebekrásnější, by opačně si na něm všechno nevykládala. Když rusý, přísahala, že ten pán by její sestrou býti měl; když snědý, tu příroda, si okrašluje šaška, prý udělala kaňku ošklivou; když velký, byl jí oštěp šišatý, když malý, achát⁷⁹ bídně řezaný; když řečný, korouhvička točená kdekterým větrem, a když nemluvný, toť pařez, kterým nikdo nepohne. Tak všechny muže na rub obrací a nikdy pravdě, ctnosti nedá to, co sluší prostotě a zásluze.

Voršila. Ta úštěpačnost věru není chvalná.

Hero. Ne, ne, tak podivínskou, výstřední být jako Blažena, to chváliti se nemůže. Leč kdo si troufá jí to říci? - Kdybych promluvila já, svým výsměchem by přivedla mne v nic. Ó, vysmála by se mi, že bych se již sama nepoznala; do smrti by uštvala⁷¹ mne vtípkováním svým. Ať tedy Beneš tlumený jak žár mře s povzdechy a v nitru stráví se;

toť lepší smrt než zemřít výsměškem,
což jest tak zlé jak býti ulechtán.

Voršila. Přec jí to povězte; co řekne as.

Hero. Ne; k Benešovi půjdu raději
a jemu poradím, by odpor klad
své lásce vášnivě. Ba nějakou
i malou pomluvu si vymyslím,
bych očernila svoji sestřenku:
to nikdo neví, jedno slovo zlé
jak může otrávití náklonnost.

Voršila. Ó, tak své tetce neubližujte!

Vždyť nemůže tak nerozumná být
- tak znamenitým slynouc důvtipem
a bystrotí -, by muže odmítla
tak vzácného, jak signor Beneš jest.

Hero. Jest nejpřednější z mužů italských,
až na drahého mého Claudia.

Voršila. Ach prosím, slečno, nehněvejte se,
když řeknu, co se pravdou být mi zdá:
pan Beneš postavou a chováním
a rozumností, mužnou odvahou
jest vskutku nejpřednějším ve Vlaších.

Hero. On opravdu má pověst výbornou.

Voršila. Již výborností svou si zasloužil
dřív, než ji měl. Kdy máte svatbu, slečno?

Hero. Co nevidět, snad zítra. Se mnou pojď,
já některé ti šaty ukážu,
a porad' mi, jak bych se nazítří
co nejlíp ustrojila.

Voršila (*stranou*). Ručím vám,
že sedla na vějičku. Chycena!

Hero. Když tak, tož v lásce náhoda jen vládne;
ten Milkem střelen, jiný v past mu padne.
(*Odejdou Hero a Voršila.*)

Blažena (*vystoupí z loubí*).

Co žehne mi to v uších? - Pravda-li,
že pro hrdost a výsměch tak mne soudí? -
Bud' sbohem⁷², dívčí pýcho! Pochvaly
se za tebou mé srdce nedobloudí.
Jen miluj, Beneši! - Dám zkrotit, vím,
své divé srdce něžnou rukou tvojí;
svou vroucností tě v lásce povzbudím,
až svaté pouto naše duše spojí.
Ač pověst tebe nejpřednějším činí,
já věřím ještě víc, než mluví jiní.
(*Odejde.*)

SCÉNA DRUHÁ

Pokoj v domě Leonatově.

(*Vystoupí DON PEDRO, CLAUDIO, BENEŠ a LEONATO.*)

Don Pedro. Zdržím se jen do vaší svatby a pak se vrátím do Aragonu.

Claudio. Já vás tam doprovodím, Milosti, ráčíte-li dovolit.

Don Pedro. Ó nikoliv; to byl by tak velký kaz na novém lesku vašeho manželství, jako kdybychom dítěti ukázali
nový šat a nedali mu ho nosit. Vyprosím si toliko společnost Benešovu, neboť od hlavy až k patě jest samá veselost.

Již dvakrát nebo třikrát prořal tetivu luku Míllova a ten malý kat⁷³ si již netroufá po něm vystřelit. Má srdce jako zvon a jeho jazyk jest srdcem toho zvonu, neboť co na srdci, má také na jazyku.

Beneš. Ach, dobří páni, již nejsem, co jsem býval.

Leonato. To také říkám; zdáte se mi vážnější.

Claudio. Tuším, že je zamilován.

Don Pedro. Ó kdež, ten větroplach! Vždyť nemá kapky pravé krve, aby se ho láska doopravdy chytila. Je-li vážný, tedy mu došly peníze.

Beneš. Bolí mne zub.

Don Pedro. Ven s ním.

Beneš. Na oprátku s ním!

Claudio. Ne, jenom na nit a pak s ním ven.

Don Pedro. Jakže! - Vzdycháš pro bolení zubů?

Leonato. Jež pochází jen od rýmy neb vykotlání.⁷⁴

Beneš. Je dobře; každý umí bolest přemáhat, jen ten ne, kdo jí trpí.

Claudio. A já povídám, že je zamilován.

Don Pedro. Ten se vám nezfaní do ničeho kromě do cizích obleků. Dnes chce vypadat jako Holanďan, zítra jako Francouz; aneb se obléká do krojů dvou zemí najednou: jako Němec od pasu dolů nic než v plundrách, a jako Španěl od kyčlí vzhůru a bez kabátce.⁷⁵ Nemá-li lásky k svému⁷⁶ bláznovství - a jak se zdá, ji má -, neblázní po žádné lásce,⁷⁷ jak se vám chce zdát.

Claudio. Není-li do nějaké ženské zakoukán, nelze již věřit starým znamením. - Vždyť si každé ráno cítí klobouk kartáčem. Co jiného by to značilo?

Don Pedro. Neviděl ho nikdo u bradýře?

Claudio. Ne; ale bradýřův pomocník byl viděn u něho a bývalá ozdoba jeho lící již vycpala nějaký tenisový míč.

Leonato. Vskutku, vypadá mladší bez vousů.

Don Pedro. A napouští se také pižmem. Nevycítíte ho už zdaleka?

Claudio. To znamená tolik, jako byste řekli: Ten spanilý jinoch jest zamilován.

Don Pedro. Největším toho příznakem jest jeho zádumčivost.

Claudio. A zdalipak se také jindy myl?⁷⁸

Don Pedro. Tak jest; - a líčil se! Neboť i to, jak slyším, o něm říkají.

Claudio. A což jeho bývalý žertovný duch! Ten se teď seschnul do struny loutnové a řídí se hmaty.⁷⁹

Don Pedro. Věru, až hrůza slyšet, co se o něm povídá; jedním slovem, je zamilován.

Claudio. Ano. - Ale já vím, kdo je zamilován do něho.

Don Pedro. To bych také věděl rád. Jistě jen taková, která ho nezná.

Claudio. Ani jej, ani jeho špatné vlastnosti; a přesto vše zmirá láskou pro něho.

Don Pedro. Musí se pochovat tváří vzhůru - v milencově náručí.⁸⁰

Beneš. A to vše není zaříkadlem na bolení zubů! Starý pane, poodejděm spolu. Složil jsem si osm nebo devět moudrých slov, jež bych vám rád řekl a jež to milé panstvosí zde nemusí slyšet.

(Odejdou Beneš a Leonato.)

Don Pedro. Jak jsem živ, řekne mu o Blaženu.

Claudio. Jak jinak. Hero a Markéta odehrály svou úlohu s Blaženou; a ti dva medvědi se už nepokoušou, až se potkají.

(Vystoupí DON JUAN.)

Don Juan. Můj kníže a bratře, pozdrav Bůh!

Don Pedro. Dobrý den,⁸² bratře.

Don Juan. Kdybyste měl pokdy, rád bych s vámi promluvil.

Don Pedro. Mezi čtyřma očima?

Don Juan. Ráčíte-li tak; ale hrabě Claudio to může slyšet, neboť co vám chci povědít, týče se jeho.

Don Pedro. Co jest?

Don Juan *(ke Claudiovi)*. Chce Vaše Vzácnost míti zítra svatbu?

Don Pedro. Vždyť to víte.

Don Juan. Nevím, dokud nezví on, co vím já.

Claudio. Je-li nějaké překážky, sdělte mi ji, prosím vás.

Don Juan. Snad si myslíte, že vás nemám rád; to se ukáže později; zatím sud'te lépe o mně dle toho, co vám povím.

Můj bratr tuším velmi si vás váží a vroucnou srdečností vám přispěl k uskutečnění vašeho nastávajícího sňatku; -

opravdu snaha velmi nemístná a práce ztracená.

Don Pedro. Proč? - Co se děje?

Don Juan. Přišel jsem vám to říci; a zkrátka, bez okolků – neboť už příliš dlouho se o tom mluví - ta slečna je nevěrná.

Claudio. Kdo? - Hero?

Don Juan. Ano; Hero Leonatova, vaše Hero, Hero každého na světě!

Claudio. Nevěrná?

Don Juan. To slovo je příliš dobré k označení její špatnosti; mohl bych o ní říci, že jest něco horšího. Vymyslete si horší název a já vám ukážu, že se na ni hodí. Nežasněte, dokud vám nedám bližších důkazů. Pojdte se mnou dnes večer a uvidíte, jak se k ní chodí oknem do ložnice v samu noc před svatebním dnem. Budete-li ji pak ještě milovat, pojmete ji zítra za ženu; ale slušelo by lépe vaší cti, kdybyste změnil svůj úmysl.

Claudio. Jest to možné?

Don Pedro. Ani věřit tomu nechci.

Don Juan. Netroufáte-li si věřit, že vůbec vidíte, nevěřte také tomu, co víte. Pojdte se mnou a ukážu vám dost a dost; i až více uvidíte a více uslyšíte, jednejte podle toho.

Claudio. Spatřím-li dnes večer něco, proč bych si ji zítra vzít nemohl, před všemi svatebčany ji zahanbím.

Don Pedro. A já, ucházev se o ni pro tebe, se přidám k tobě k její potupě.

Don Juan. Nechci ji dále pomlouvat, dokud mi sami nebudete svědky. Neste to klidně až do půlnoci, pak se pravda objeví.

Don Pedro. Ó dni, tak neočekávaně zvráceny!

Claudio. Ó pohromo, tak zlá a podivná!

Don Juan. Ó zavčas překažené neštěstí! Tak řeknete, až skutek uzříte. (*Odejdou.*)

SCÉNA TŘETÍ

Ulice.

(*Vystoupí KALINA a KOŠŤÁL se STRÁŽÍ.*)

Kalina. Jste dobří lidé a věrní?

Košťál. To jsou, sic by byla věčná škoda, aby ušli spasení na duši i na těle.

Kalina. Jářku, i to by byl tuze malý trest na ně, kdyby měli v sobě špetku poddanské věrnosti; neboť jsou vybráni za stráž knížecí.

Košťál. Nuže, dejte jim služební rozkaz, sousede Kalino.

Kalina. Především, kdo myslíte, že má nejméně schopu⁶³ býti závodčím?

První stráž. Hugo Placka, pane, nebo Jiří Lupek; umějí oba číst a psát.

Kalina. Pojdte sem, sousede Lupku. Bůh vás obdařil krásným jménem. Být hezký⁸⁴ muž je dar od štěstí; umět číst a psát pochází od přirozenosti.

Druhá stráž. Což obé, pane veliteli . . .

Kalina. . . . vy máte a umíte. - Věděl jsem, že mi tak odpovíte. - Dobře; za to, že jste hezký, příteli, děkujte Bohu a nechlubte se tím; a čtením a psaním se vytaste, až takové marnosti nebude potřeba. Mají vás tu za nejpitomějšího a nejvhodnějšího muže, abyste byl závodčím; protož vemte lucernu. Váš úkol je ten: zatknete všechny pobudy. Na každého zavoláte: „Stůj! Ve jménu knížete!“

Druhá stráž. A což kdyby nechtěl stát?

Kalina. Inu, tedy si ho nevsímejte a nechte ho jít; pak hned svolajte ostatní stráž a děkujte Bohu, že máte s krku ničemného člověka.

Košťál. Nebude-li chtít stát, když k tomu vyzván, není žádný knížecí poddaný.

Kalina. Pravda; a oni nemají co dělat s nikým kromě s poddanými knížete. A žádný hluk ať netropíte v ulicích; neboť aby stráž tlachala a brebentila, je podle předpisu a nemůže se trpět.

Druhá stráž. Raději budem spát než mluvit; víme, co stráž přísluší.

Kalina. Ano, vy mluvíte jako usedlý a zmíry pokojný strážník; neboť věru nevidím, jak by spaní mohlo uškodit. Jen dejte pozor, aby vám neukradli partisány. - Jářku, a potom se podívejte do všech krčem, a vyzvěte ty, kteří jsou opilí, aby šli spat.

První stráž. Což nebudou-li chtít?

Kalina. Inu, tedy je nechte, až vystřízlivějí; a nedají-li vám potom lepší odpověď, můžete říci, že jste se mylili v osobách.

První stráž. Dobře, pane.

Kalina. Potkáte-li zloděje, můžete ho mocí svého úřadu mít v podezření, že není poctivý člověk; a s takovou čeládkou čím méně se obíráte a čím méně naděláte s nimi, tím lépe pro vaši vlastní čest.

Druhá stráž. Když ale poznáme v něm zloděje, nemáme vložit ruce na něho?

Kalina. Pravda, můžete mocí svého úřadu; ale já myslím, že ti, kteří se dotýkají smoly, se zamažou. Nejklidnější způsob jednání pro vás, chytne-li zloděje, jest dáti mu příležitost, aby sám ukázal, co je, a z vaší společnosti se odkradl.

Košťál. O vás, kmotře, vždycky říkávali, že jste dobrák od kosti.

Kalina. To také jsem; ani psa bych nedal oběsit, kdyby šlo po mé vůli, tím méně pak člověka, který má v sobě špetku počestnosti.

Košťál. Uslyšíte-li v noci plakat nemluvně, musíte zvolat kojnou, aby je napojila.

Druhá stráž. Což bude-li kojna spát a neuslyší nás?

Kalina. Tedy odejděte v pokoji a dítě samo ať ji vzbudí pláčem; neboť ovce, která neuslyší své jehně bečet, nikdy neodpoví teleti, když bučí.

Košťál. Učiněná pravda.

Kalina. To je konec vašeho služebního rozkazu. Vy, závodčí, představujete osobu samého knížete. Potkáte-li dnes v noci knížete, můžete ho zastavit.

Košťál. I propánaboha, to myslím, že nemůže.

Kalina. O pět dvacetníků proti jednomu se vsadím s každým, kdo zná reglamu, že ho může zastavit; arcit'že nikoliv proti vůli knížete, neboť stráž nesmí nikoho urážet; a zastavit někoho proti jeho vůli je urážka.

Košťál. Při svaté Panně, to už tak bude.

Kalina. Aha, he he. - Tedy dobrou noc, lidičky, a přihodí-li se něco vážného, zvolte mne. Držte pohromadě rozum⁸⁵ svých kamarádů i svůj vlastní; - a dobrou noc! - Pojd'te, sousede.

Druhá stráž. Nuže, braši, slyšeli jsme, co máme dělat. Pojd'me, vysedíme na lavici u kostela až do dvou, a potom všichni spat.

Kalina. Ještě slovo, poctiví sousedé. Prosím vás, hlídejte dobře u vrat signora Leonata; mají tam zítra svatbu a dnes v noci bude tam hodný hluk. Sbohem; - buďte ostražití, prosím vás.

(Odejdou Kalina a Košťál.)

(Vystoupí BORACHIO a KONRÁD.)

Borachio. Hej, Konráde!

První stráž (stranou). Tiše! - Ani se nehněte.

Borachio. Konráde, povídám!

Konrád. Zde, člověče; jsem ti pod samým nosem.

Borachio. U všech d'áblů! - Cítil jsem, že mne svědí, a čekal jsem z toho svrab.⁸⁶

Konrád. Za to ti zůstanu odpověď dlužen; a teď povídej, cos chtěl.

Borachio. Tedy se příkrč pod tu stříšku, neboť mži; a já jako pravý opilec ti vykramařím⁸⁷ vše, co vím.

První stráž (stranou). Nějaká zrada, braši; ale tiše.

Borachio. Tedy věz, že jsem si vydělal u dona Juana tisíc dukátů.

Konrád. Je-li možná, aby lotrovství bylo tak drahé?

Borachio. Spíš se ptej, je-li možná, aby lotrovství bylo tak bohaté; neboť když bohatí lotři potřebují chudých, dělají si chudí cenu, jakou chtějí.

Konrád. Tomu se divím.

Borachio. To dokazuje, žeš ještě nezkušený. Přece víš, že stříh kabátce nebo pláště neb tvar klobouku nemá pro člověka žádného významu.

Konrád. Má; jako oblek.

Borachio. Já myslím kroj.

Konrád. Ano, kroj je kroj.

Borachio. I mlč! - To bych právě tak mohl říci, že blázen je blázen. Ale nevidíš, jaký zlodějský nešvara⁸⁸ ten kroj jest?

První stráž (stranou). Znáám toho Nešvaru; hanebný zloděj to je, už celých posledních sedm let; ale chodí si vám jako pán. Na to jméno se pamatují.

Borachio. Neslyšels nikoho?

Konrád. Ne; byla to jen větrnička na domě.

Borachio. Nevidíš, povídám, jak zlodějskou nešvarou ten kroj jest? - Jak závatně zvíří všechnu tu horkou krev mezi čtrnáctým a pětatřicátým rokem, někdy je stroje jako faraonovy žoldnéře na těch začazených malbách, někdy jako

kníže Belovy na starých oknech chrámových, někdy jako oholeného Herkula na zašlých, od molů prožraných čalounech, kde jeho řemínek od kalhot⁸⁹ vypadá tak ohromný jako jeho palice?

Konrád. To všechno vím a také vidím, že kroj opotřebuje více šatu než člověk. Ale nezvířil kroj také tobě hlavu tak, žeš vybočil od toho, cos povídat chtěl, a klábosíš o kroji?

Borachio. Ne tak docela. - Tedy věz, že jsem měl dnes v noci dostaveníčko s Markétou, komornou slečny Hery; a Markéta že představovala Heru samu. Vyložila se z okna ložnice své paní a dávala mi tisíckrát dobrou noc. Ale já ti to vypravuji nejpříjemně; měl bych ti napřed povědět, jak kníže, Claudio a můj pán, umístění, postavení a navedení od mého pána, dona Juana, dívali se v zahradě zdaleka na toto milostné setkání.

Konrád. A mysleli, že Markéta jest Herou?

Borachio. Dva z nich ano, kníže a Claudio; ale ten ďábel, můj pán, věděl, že to je Markéta; a dílem následkem jeho přísah, které jim napřed spletly hlavu, dílem pro noční temno, které je klamalo, ale hlavně vinou mého lotrovství, které dotvrzovalo všechny donem Juanem pronešené pomluvy, odkvapil Claudio rozzuřen; přísahal, že jak ustanoveno, půjde s ní příštího rána do chrámu a tam před celým shromážděním zahanbí ji tím, co viděl dnes v noci, a pošle ji opět domů bez chotě.

První stráž. Stůjte, ve jménu knížete!

Druhá stráž. Zvolejte pravého pana velitele. Dopadli jsme zde nejnebezpečnější kus lotroviny, o jaké kdy v zemi slýcháno.

První stráž. A ten jistý Nešvara je mezi nimi; znám ho, nosí kadeř.

Konrád. Pánové - pánové -

Druhá stráž. Však vás naučíme, abyste nám toho Nešvaru vydali; za to vám ručím.

Konrád. Pánové -

První stráž. Ani muk! - Poroučíme vám, bychom vás uposlechli, abyste šli s námi!

Borachio. To as budem čisté zboží, když nás tito lidé berou do krámu.

Konrád. A zboží hledané, to věř. Pojďte; půjdem s vámi.

SCÉNA ČVRTÁ

Pokoj v domě Leonatově.

(*Vystoupí HERO, MARKÉTA a VORŠILA.*)

Hero. Milá Voršilo, vzbud' mou tetku Blaženu a popros ji, aby vstala.

Voršila. Jdu, slečno.

Hero. A řekni jí, aby sem přišla.

Voršila. Ano. (*Odejde.*)

Markéta. Opravdu myslím, že váš druhý límec by byl lepší.

Hero. Ne, prosím tě, milá Markétko, vezmu tenhle.

Markéta. Věřte, není tak hezký; a vsadím se, že vaše sestřenka řekne totéž.

Hero. Má sestřenka je blázen a tys druhý. Nechci jiný než ten.

Markéta. Ta vaše nová ozdoba do vlasů tam v pokoji nadmíru se mi líbí; jen kadeře kdybyste měla o poznání tmavší. A ty vaše šaty jsou věru skvostné. Viděla jsem oblek vévodkyně milánské, který tak do nebe vynášejí.

Hero. Ó, ten prý je neobyčejný.

Markéta. Na mou věru, učiněný župan proti vašemu: zlatohlav, rozporky,⁹⁰ stříbrné lemování, výšivky z perlí, úzké i spadající rukávy⁸⁷ a vroubení kol dokola podložené blankytnou dykytí. Ale co do jemného, zdobného, půvabného a ušlechtilého vkusu stojí oblek váš za deset jejích.

Hero. Dej Bůh, abych jej s radostí nosila; mámť srdce nadmíru těžké.

Markéta. Co nevidět bude ještě těžší o váhu muže.

Hero. Fi! - cožpak se nestydíš?

Markéta. Zač, slečno? - Za to, že mluvím poctivě? Či není manželství věcí počestnou i u žebráka? A není ženich váš poctivým i bez manželství? Myslím, že byste chtěla, abych řekla - s dovolením Vaší Vzácnosti - o vážnost manžela. Když jen zlé myšlení nepřekrouť přímou řeč, nepohorším nikoho. Je v tom něco zlého, když pravím: těžší o váhu manžela? Myslím, že nic, jen když jsou to pravý manžel a pravá žena; jinak ovšem je to lehkovážnost a žádná tíže. Jen se otažte slečny Blaženy; zde přichází.

(*Vystoupí BLAŽENA.*)

Hero. Dobré jitro, sestřenko.

Blažena. Dobré jitro, milá Hero.

Hero. Aj, co se děje? - Odkud ten plačtivý tón?

Blažena. Do jiného tuším už nikdy⁹² nevpadnu.

Markéta. Zanoťte „O lehká láska!“⁹³ v té to chodí bez průvodu.⁹⁴ Vy to zpívejte a já to zatančím.

Blažena. Jen pozor, aby tě ten tanec s lehkou láskou jednou neomrzela!⁹⁵

Markéta. Jak křivě mi to vykládáte! Dovedu-li s ní tančit, dovedu jí také paty ukázat.

Blažena. Je skoro pět hodin, sestřenko, a čas, abys byla hotova. - Opravdu, je mi velmi zle. - Ó!

Markéta. Schází vám sokol, komoň nebo choť? - V těch všech jest „o“, ba i po dvou.

Blažena. Dost na jednom.

Markéta. Jestli vy jste neodpadla od své víry, nelze již mořem plouti podle hvězd.⁹⁶

Blažena. Co myslí ten blázen, co?

Markéta. Já nic; ale Bůh dej každému, co si jeho srdce přeje!

Hero. Ty rukavičky mi poslal hrabě; jak líbezně voní!

Blažena. Mám rýmu, sestřenko; necítím ničeho.

Markéta. Ani bodání u srdce? To tak bývá při těžším nachlazení.

Blažena. Ó pomoz Pánbůh, pomoz Pánbůh! Jakpak tomu dávno, co jsi se vrhla na vtípnost?

Markéta. Od těch dob, co jste vy jí nechala. A což mi můj vtíp nesluší znamenitě?

Blažena. Není ho dost vidět; měla bys ho nosit na čepci. - Opravdu, jsem nemocná.

Markéta. Jest léčivá bylina, Carduus Benedictus⁹⁷; opatřte si ji a položte na srdce; toť jediný prostředek proti zchvácenosti.

Hero. To ji šleháš⁹⁸ bodlákem.

Blažena. Benedictus! - Proč Benedictus? Tajíš snad nějaké mravné naučení v tom slově Benedictus?

Markéta. Mravné naučení! - Ne, opravdu, ani za mák mravného naučení; myslím prostý bodlák, zvaný Benedictus, kadeřávek. Snad se domníváte, že myslím, že jste zamilována! - Ó kdež! Při svaté Panně, nejsem takový blázen, abych myslila, co mi napadá; aniž mi napadá myslit, co mohu; a také vskutku, kdybych si srdce rozmyslila, pomysliti nemohu, že jste zamilována nebo se zamilujete nebo se vůbec zamilovat můžete. A přec, pan Beneš byl také takový a teď se z něho stal smrtelník. Přisahal, že se nikdy neožení, a přece svému srdci navzdory jí nyní toutéž lžící jako všichni ostatní. Jak vy se snad obrátíte na pravou víru, nevím; ale zdá se mi, že se koukáte očima jako jiné ženské.

Blažena. Do jakého klusu se ten jazyk pustil!

Markéta. A neklopýtá!

(*Vrátí se VORŠILA.*)

Voršila. Slečno, do své komnaty! Kníže, hrabě, pan Beneš, don Juan a všechna šlechta⁹⁹ města přichází pro vás do kostela.

Hero. Pomozte mi při strojení, milá tetko,¹⁰⁰ milá Markéto, milá Voršilo. (*Odejde.*)

SCÉNA PÁTÁ

Jiný pokoj v domě Leonatově.

(*Vystoupí LEONATO, KALINA a KOŠŤÁL.*)

Leonato. Co si přejete, poctivý sousede?

Kalina. Jářku, pane, rád bych vám něco v důvěrnosti pověděl, co se vás blízko týká.

Leonato. Zkrátka, prosím vás, neboť vidíte, že mám napilno.

Kalina. To je tak, vzácný pane.

Košťál. Ba vpravdě, to je tak.

Leonato. Co jest, moji milí přátelé?

Kalina. Kmotr Košťál, pane, mluví trochu od věci; je starý muž, pane, a jeho vtíp není tak tupý, jak bych si, pomoz Pánbůh, přál. Ale na mou duši, počestný je jako ta kůže mezi jeho obočím.¹⁰¹

Košťál. Ano, bohudíky, jsem počestný jako kterýkoliv člověk na světě, jenž zestárnul a není počestnější nežli já.

Kalina. Samochvála smrdí; máte mnoho řečí, sousede Košťále.

Leonato. Jste nudní, sousedé.

Kalina. To nám Vaše Vzácnost jen pochlebuje; my jsme jenom služebníci ubohého vévody. Ale opravdu, co se mne týče, kdybych byl tak nudný¹⁰² jako král, z celého srdce bych to věnoval Vaší Vzácnosti.

Leonato. Všechnu svou nudnost mně - co?

Kalina. Bažet', i kdyby jí bylo za tisícku víc, neboť slyším vše dobré o Vaší Vzácnosti jak jen o kom v městě, i ačkoliv jsem jen chudý člověk, slyším to rád.

Košťál. A také já.

Leonato. Teď bych přece rád věděl, co mi chcete říci.

Košťál. Jářku, pane, naše stráž polapila dnes, arcit' Vaši Vzácnost . vyjímaje, dva arcidareby, jakých jen kdy bylo v Messině.

Kalina. Dobrý stařec, milostpane; mluví a mluví. Jak říkají: Když přijde věk, rozum se poroučí. Pomoz nám Bůh, to už je tak světa běh. Dobře jste to povídal, sousede Košťále. Inu, Pánbůh je dobrý člověk, a když dva jedou na jednom koni, jeden musí sedět vzadu. Poctivá duše, opravdu, skývu chleba. Ale chvála Bohu, všichni lidé nejsme jeden jako druhý. Ubohý, dobrý soused!

Leonato. Vskutku, sousede, vám se rovnat nemůže.

Kalina. To jsou tak dary od Boha.

Leonato. Musím už jít.

Kalina. Jen slovo, pane: naše stráž polapila opravdu dva vzácné lotry a my je chtěli teď ráno vyslychat před Vaší Vzácností.

Leonato. Odbud'te výslech sami a oznamte mi, co zvíte. Mám teď velký spěch, jak snad vidíte.

Kalina. Uděláme to k vaší spokojenosti.

Leonato. Vypijte sklenku vína, než půjdete. Sbohem.

(*Vystoupí SLUHA.*)

Sluha. Čekají na vás, milostpane, abyste odevzdal svou dceru ženichovi.

Leonato. Již jdu, jsem hotov. (*Odejdou Leonato a sluha.*)

Kalina. Jděte, milý kmotře, a doskočte pro Frantu Lupka; řekněte mu, ať přinese péro a kalamář do šatlavy. Tam ty lidi vyslechnem.

Košťál. A musíme to provést chytře.

Kalina. Na moudrosti spořit nebudem, za to vám ručím. Tadyhle (ukazuje si na čelo) Vězí něco, co je naučí v kostele hvízdát. Jenom jděte, aby ten učený písař sestavil naši exkomunikaci, ¹⁰³ a přijďte za mnou do šatlavy. (*Odejdou.*)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

SCÉNA PRVNÍ

Chrám.

(*Vystoupí DON PEDRO, DON JUAN, LEONATO, MNICH FRANTIŠEK, CLAUDIO, BENEŠ, HERO, BLAŽENA a JINÍ.*)

Leonato. Tedy, otče Františku, odbud'te to krátce; jenom prostý obřad svatební; jejich zvláštní povinnosti vyložíte jim později.

Mnich. Přicházíte sem, pane hrabě, abyste se oddal s touto slečnou?

Claudio. Ne.

Leonato. Aby s ní byl oddán, mnichu; oddávat budete je vy.

Mnich. Slečno, přicházíte sem, abych vás oddal s tímto hrabětem?

Hero. Ano.

Mnich. Ví-li někdo z vás obou o nějaké tajné překážce, pro kterou byste neměli býti spojeni, ukládám vám pod zkázou duší, abyste ji řekli.

Claudio. Znáte vy nějakou, Hero?

Hero. Žádnou, pane.

Mnich. Znáte vy nějakou, hrabě?

Leonato. Troufám si odpovědět za něho: žádnou.

Claudio. Ó, co si lidé všechno troufají! - Co všechno nečiní! - Co denně dělají a nevědí, co činí!

Beneš. Jakže? - Citoslovce? - Inu, některé z nich slouží k vyjádření smíchu jako ha ha ha! ¹⁰⁴

Claudio. Teď odstup, mnichu! - Otče, dovolte:

Zda chcete volně, nedonuceně
mi dáti tuto dívku, vaši dceř?

Leonato. Tak volně, synu, jak ji Bůh dal mně.

Claudio. A co mám já vám dáti navzájem,
bych vyvážil ten skvostný, vzácný dar?

Don Pedro. Nic, leč byste ji vrátil samu zas.

Claudio. Můj drahý kníže, vy mne učíte

se velkodušně odvděčovati.
Zde, Leonato, vezměte ji zpět;
a nedávejte svému příteli
ten shnilý pomeranč; neb ona jest
jen pouhé zdání, pouhý odznak cti.
Hle, jak se po panensku zardívá!
Jak důstojně a pravděpodobně
lstný hřích se umí přiodívati!
Či nestoupá jí do tváře ta krev
co prostý svědek čiré neviný?
A všichni, kdož ji tady vidíte,
zda byste po těch známkách zevnějších
hned nepřísahali, že pannou jest?
Však není; lože rozkošnického
zná žár a tento její ruměnc
jen svědčí o vině, ne o ctnosti.

Leonato. Co, pane, myslíte?

Claudio. Že oženit
se nechci aniž spoutat srdce své
s tak usvědčeně lehkou ženštinou.

Leonato. Můj drahý pane, jestliže snad sám,
ji zkoušeje, jste odpor přemohl
jejího mládí tak, že v panenství
se zapomněla. . .

Claudio. Vím, co chcete říci.

Tak-li se stalo, potom řeknete,
že objala mne jako manžela
a zmírnila tak předchozí ten hřích.
Ne, Leonato!

Já nikdy jedním slůvkem smělejším
jí nepokoušel, ale jevil k ní
jak bratr k sestře cudnou upřímnost
a něžnou¹⁰⁵ lásku.

Hero. Zdála jsem se já
kdy jinou k vám?

Claudio. Fi! - „Zdála!“¹⁰⁶ - Napsat bych
moh knihy o tom.¹⁰⁷ - Zdála jste se mi
jak Diana v svém kruhu,¹⁰⁸ čistá tak
jak nerozkvetlé poupě, ale vy
jste v krvi nevázanější než Venuše
neb ona rozbujnělá zvířata,
jež zuří v smyslnosti divoké.

Hero. Jest pán můj churav,¹⁰⁹ že tak bludně mluví?

Leonato. Proč, drahý kníže, nemluvíte vy?

Don Pedro. Co říci mám, sám stoje zneuctěn,
že svého milého přítele
jsem zasnuboval s všední onucí.¹¹⁰

Leonato. Tak-li se mluví, nebo je to sen?

Don Juan. Tak, pane, mluví se, a pravdivě.

Beneš. To nevypadá jako veselka.

Hero. Že pravdivě! - Ó Bože!

Claudio. Leonato,
či já tu stojím? - Je to kníže zde?
To jeho bratr? - To zde Hery tvář?

A tyto oči zdali naše jsou?

Leonato. Vše tak, jak díte; - ale k čemu to?

Claudio. Jen jednu otázku k své dceři zde
mi dovolte, a mocí otcovskou
a právem krve, jež vám náleží,
ji vyzvěte, by pravdu mluvila.

Leonato. Jak žes mé dítě, tobě poroučím,
bys učinila tak.

Hero. Stůj při mně Bůh!

Jak se to tady na mne doráží?

A tento výslech, jak to zovete?

Claudio. Povězte vpravdě, jak vám říkají?¹¹¹

Hero. Není to Hero? Kdože jméno to
můž střísnit spravedlivou výčitkou?

Claudio. To může Hero! Hero samotna¹¹²

ctnost Hery třísní. - Kdože byl ten muž,
jenž mluvil s vámi v noci na dnešek
ve vašem okně mezi dvanáctou
a jednou hodinou? Nuž, jestliže
jste dívkou počestnou, chci odpověď.

Hero. V tu hodinu, můj pane, s nižádným
jsem mužem nemluvila.

Don Pedro. Bohužel,

vy tedy nejste dívkou počestnou.

Mně rmoutí, Leonato, vám to říci:

však na mou čest já sám a bratr můj

a tento hrabě těžce zkoušený

jsme v onu hodinu ji viděli

a slyšeli, jak v okně ložnice

se baví s lotrem, který také sám

jak pravý¹¹³ ničema se přiznal již

k těm podlým schůzkám, které potají

již dříve měli spolu tisíckrát.

Don Juan. Fi, fi! můj pane; ani jmenovat

to nelze, aniž o tom promluvit.

Řeč lidská nemá dosti cudnosti,

by pronesla to bez pohoršení.

Mne, sličná dámo, rmoutí velice,

že jste se chovala tak nehezky.

Claudio. Ó Hero! - Jakou Herou byla bys,

jen kdyby půl tvých vděků zevnějších

ti bylo také v mysli utkvělo

a hnutí srdce! - Ale sbohem buď,

ty nejohydnější, ty nejkrasší,

ty čistý hříchu, hříšná čistoto! .

Vše brány lásce zavru pro tebe

a podezření bude viseti

mi na víčkách a krásu veškerou

mi změni v pomyšlení neblahá

a luzného již nebude mi nic.

Leonato. Což nikdo nemá dýku pro mne zde? (*Hero omdlí.*)

Blažena. Co je ti, sestřenko? Proč klesáš tak?

Don Juan. Nuž pojďme, objevení věcí těch
jí vzalo vědomí.

(Odejdou don Pedro, don Juan a Claudio.)

Beneš. Jak slečně jest?

Blažena. Je mrtva, myslím. Ujče, pomozte!

Má Hero, Hero! - Pane Beneši!

Ach ujče! - Otče mnichu!

Leonato. Osude,
svou těžkou ruku od ní nezvedej!
Pro její hanbu smrt tím nejlepším
jest víkem, jehož možno sobě přát.

Blažena. Jak jest ti, Hero?

Mnich. Slečno, vzmužte se!

Leonato. Ty oči otvíráš?

Mnich. A proč by ne?

Leonato. Proč! - Cožpak na ni „hanba!“ nekřičí

vše věci pozemské? Zda upřítí

zde mohla povídku, již ruměncem

jí vtiskla ve tvář její vlastní krev?

Ó Hero, nežij, neotvírej zrak,

neb kdybych nemyslil, že zemřeš hned,

a dech tvůj hanby tvé byl silnější,

já sám bych vzápětí svých výčitek

tě usmrtil. - A já se rmoutíval,

že tebe mám jen samojedinou,

a z neštědrosti káral přírodu!

Ó, v tobě měl jsem dítek nadbytek!

Proč měl jsem i to jedno? Proč jsi kdy

v mých očích byla mi tak rozmilá?

Proč milosrdnou rukou nezvedl

jsem děcko žebrákovo u svých vrat,

jež kdyby bylo potřísněno tak

a ubláceno hanbou, býval bych

moh aspoň říci: Není tělo mé,

ta skvrna vznikla z ledví neznámých!

Však bylas má a svou jsem miloval,

svou velebil a na svou hrdý byl,

tak svou, jak sobě sám jsem nebyl svým,

jak drahá byla mi! - A ona, ona

tak do propasti kalu zapadla,

že širé moře nemá kapek dost,

by do čista mi zas ji umylo,

a nemá soli dost, by hnilobu

té pokažené krve zmořilo!

Beneš. Ach pane, pane, upokojte se.

Já sám tak celý trnu úžasem,

že nevím, co bych řek.

Blažena. Jak živa jsem,

to všechno o mé sestřence je lež!

Beneš. Spala jste, slečno, u ní na dnešek?

Blažena. Dnes ne; ač celý minulý ten rok

jsem sdílela s ní její ložnici.

Leonato. Vše pravda, pravda! Ukazuje se, ¹¹⁴

co železy již ukováno dřív!

Proč tak by lhali oba princové?

Proč Claudio, jenž miloval ji tak,

že mluvě o té její podlosti,
ji smýval slzami? Pryč od ní, pryč!
Ať zemře!

Mnich. Na mžik mne teď poslyšte;

neb proto jen tak dlouho mlčel jsem
a ponechával věcem volný běh,
že jsem si dívky všímal bedlivě.
Já viděl tisíc zjevů ruměnných
se útokem jí hnáti do tváře;
a tisíc zjevů stydné nevinny
v andělské bělosti je odrážet;
a z jejích očí oheň vyšlehal,
by sežeh blud, v něž tito princové
o její dívčí pravdě upadli.
Mne bláznem nazvěte a nevěřte
mým vědomostem, zkušenosti mé,
jež zpečet'uje, co jsem vyčet z knih;
mým letům nevěřte, mé vážnosti
ni mému posvátnému úřadu
a povolání, jestli spanilá
ta dívka netrpí zde nevinně,
jen ostnem úkladného nařknutí.

Leonato. To, mnichu, nemůž být; vždyť vidíš sám,
jak ze vši ctnosti zbylo jí jen to,
že nechce ku své vině přidati
hřích křivé přísahy; vždyť nezapírá.
Proč hledíš tedy zastřít omluvou,
co jeví se v tak čiré nahotě?

Mnich. Kdo, slečno, jest ten muž, s nímž nařkli vás?

Hero. To vědí ti, kdož obviňují mne;
já nevím o žádném; a vím-li víc
o kterémkoliv muži na světě,
než dovoluje dívčí počestnost,
ať odpuštění hříchů nedoжду!
Ach otče můj, když usvědčíte mne,
že v nedovolených jsem hodinách
kdy s mužem mluvila neb v noci dnes
jen slůvka vyměnila s kýmkoliv,
tož zavrhněte, nenávid'te mne
a třeba umučte mne do smrti!

Mnich. Toť v jakýs divný omyl upadli
ti páni.

Beneš. Dva z nich muži čestní jsou,
a jestli v spravedlivém vědomí¹¹⁵
se dali klamem svést, tím úkladem
don Juan, levoboček, vinen jest,
jenž mistrem v každém díle ničemném.

Leonato. To nevím. Ale pravdu mají-li,
vlastníma rukama ji rozsápu;
však jestli na cti ublížili jí,
ten nejhrdější z nich to brzo zví.
Tak ještě čas mi nevysušil krev
a mého ducha neuhlodal věk,
mé bohatství tak v spoustu nepadlo¹¹⁶

ni život zlý mne přátel nezbavil,
by nezkusili, křivdíce mně v ní,¹¹⁷
mou sílu svalů, pružnost duševní,
moc bohatství a věrných přátel tak,
že splatím jim i s úroky ten dluh.

Mnich. Dost prozatím, a dejte radou mou
se ovládati v tomto případě.

Dceř vaši opustili princové
zde jako mrtvou; dobu nějakou
ji nechte držeti se v úkrytu
a rozhlase, že vskutku mrtva jest.

Vy chovejte se jako při smutku
a na své staré kryptě rodinné
smuteční štíty dejte rozvěsit
a vykonejte všechny obřady,
jež k pohřbu sluší.

Leonato. K čemu všechno to?

Co spomůže to?

Mnich. Dobře-li se tak
to provede, tu změni pomluva
jí na prospěch se v politování;
a to již dobré. Nevymýšlím však
jen proto takou cestu podivnou,
leč očekávám od těch bolestí
i větší porod; neboť zemřelá
- a za nebožku mít ji musejí -
v týž mžik, co byla obviňována,
hned litována bude, želena
a od každého omlouvána, kdo
to uslyší; neb tak již bývá to,
že to, co máme, nedoceňujem,
když těšíme se tomu; ale když
to ztrácíme a pohřešujeme,
tu drahocennost nadsazujem v tom
a nalézáme dokonalosti,
jichž neviděli jsme, to majíce.
Tak bude s Claudiem; až uslyší,
že jeho slova usmrtila ji,
tu sladce její obraz živoucí
do jeho obraznosti pracovny
se vekrade a každá líbeznost
jejího žití před zrak vstoupí mu
a do obzorů jeho duševních,
jsouc přioděna rouchem skvělejším
a něžně tklivější a svěžejší,
než byla, dokud žila opravdu.
Tu bude truchlit, jestli láska kdy
mu v srdce vstoupila, a přáti si,
by nebýval ji nikdy obvinil,
i kdyby vskutku byla zhřešila.
Tak učíňte a nepochybujte,
že zdar se ještě lépe utváří,
než vylíčit jej mohu v domyslu.
Leč zklame-li nás vše, kam cílíme,

to domnění, že slečna mrtva jest,
žas nad potupou její vyhladí;
a nedobře-li všechno dopadne,
vždy ještě můžete ji ukryti,
jak pro její se pověst zraněnou
to nejlíp hodí, v klášter nějaký
a zátiší, kde již ji nestihne
zrak, jazyk, zvěst a křivda nižádná.

Beneš. Signore Leonato, učíňte,
jak radí otec¹¹⁸ mnich; i ačkoliv
má upřímnost a láska k princovi
a Claudiovi opravdova jest,
přec, na mou čest, v té věci věrně tak
a mlčenlivě chci vám sloužiti
jak vaše duše tělu vašemu.

Leonato. Tak tonu v zármutku, že chytám se
i nejmenšího stébla k záchraně.

Mnich. Je dobře tak; teď k dílu podle rad,
neb divný neduh divně léčen bývá;
mrouc ožijete, slečno; sňatek snad
jen odkládá se; buďte trpělivá.

(Odejdou všichni až na Beneše a Blaženu.)

Beneš. Slečno Blaženo, vy pořád pláčete.

Blažena. Ano, a budu plakat ještě dlouho.

Beneš. Toho si nepřejdu.

Blažena. Nemáte proč; jde mi to od srdce.

Beneš. Jsem opravdu přesvědčen, že se vaší krásné sestřence ubližuje.

Blažena. Ach, jak vysoce bych si vážila muže, jenž by ji ospravedlnil!

Beneš. Jest něco, čím by se dalo takové přátelství osvědčit?

Blažena. Jest něco velmi nasnadě, ale není takového přítele.

Beneš. Může to dokázat muž?

Blažena. Jest to úkol pro muže, ale ne váš.

Beneš. Nemiluji ničeho ve světě tak jako vás; není-li to podivné?

Blažena. Tak podivné jak něco, o čem nevím. Zrovna tak mohla bych říci já, že nemiluji ničeho tak jako vás. Ale nevěřte tomu; a přece nelhu; nepřiznávám se k ničemu a nezapírám ničeho. Je mi líto mé sestřenky.

Beneš. Můj meč mi svědkem, Blaženo, že mne miluješ.

Blažena. Nepřísahajte a spolkněte ho.

Beneš. Přísahám naň, že mne milujete, a ten ho spolkně, kdo řekne že já nemiluji vás.

Blažena. Nespolknete své slovo?

Beneš. S žádnou omáčkou, která se dá k němu vymyslet. Pravím, že tě miluji.

Blažena. Nuže tedy, odpusť mi Bůh!

Blažena. Vpadl jste mi do řeči v šťastnou chvíli; právě jsem vám chtěla říci, že miluji vás.

Beneš. A miluj mne z celého srdce svého.

Blažena. Z celého srdce miluji vás tak, že nezbývá v něm místa pro slova.

Beneš. Nuže poruč mi, abych pro tebe učinil cokoliv.

Blažena. Zabijte Claudia.

Beneš. Ha! to ne, za celý širý svět.

Blažena. Zabijíte mne, to odpíraje. Buďte zdrav!

Beneš. Zůstaňte, drahá Blaženo.

Blažena. Jsem pryč, jakkoliv zde ještě meškám. Není lásky ve vás. Ne, prosím vás, nechte mne odejít.

Beneš. Blaženo -

Blažena. Opravdu, půjdu.

Beneš. Napřed se udobřeme.

Blažena. Spíše si troufáte se mnou se udobřit než se bít s mým nepřítelem.

Beneš. Jest Claudio tvůj nepřítel?

Blažena. Není-li svrchovaným ničemou ten, kdo pomluvil, od-kopl a znectil mou pokrevnou? Ó kéž bych byla mužem! Jakže! - Nositi ji na ruku, ¹¹⁹ až si ruce mají podati, a pak veřejnou obvinou, nepokrytým utrhačstvím a nemilosrdnou zlobou - Ó Bože, kéž bych byla mužem! Srdce bych mu vyrvala ¹²⁰ na obecním tržišti.

Beneš. Slyšte, Blaženo -

Blažena. Mluvíti s mužem z okna! Pěkná povídačka!

Beneš. Ale, Blaženo -

Blažena. Ta dobrá Hero! Jak jí ukřivděno, na cti utrháno, jak je zničena!

Beneš. Blaž -

Blažena. Knížata a hrabata! Ó zajisté, knížecí to svědectví, a hezké hrabátko, ten cukrový hrabě! Libezný milenec, jen co je pravda! - Ó kéž bych byla mužem jen kvůli němu neb měla přítele, jenž chtěl by mužem býti kvůli mně! Ale mužnost se í rozplynula v dvornůstky, statečnost v poklony a z mužů zbyly jenom jazyky, a hezounké, toť se ví. Ten je dnes tak bohatýrský jako Herkules, kdo v hrdlo zalže a odpřisáhá to. Mužem svým přáním nemohu se stát a tedy zemru jako žena zármutkem.

Beneš. Zůstaň, dobrá Blaženo. Při této ruce své ti přísahám, že tě miluji.

Blažena. Užijte jí z lásky ke mně k něčemu jinému než přísahání.

Beneš. Jste přesvědčena v duši své, že hrabě Claudio Heře ukřivdil?

Blažena. Jsem; tak bezpečně, jako že myslím a duši mám.

Beneš. To stačí; jsem váš. Vyzvu jej. Jen ještě ruku vám políbím a jdu. Při této ruce, Claudio mi to draze zaplatí! Co o mně uslyšíte, podle toho mne ceňte. Jděte, potěšte svoji sestřenku; musím říkat, že je mrtva; a tak sbohem!
(*Odejdu.*)

SCÉNA DRUHÁ

Vězení.

(*Vystoupí KALINA, KOŠŤÁL a KOSTELNÍK v soudcovských talárech a STRÁŽ s KONRÁDEM a BORACHIEM.*)

Kalina. Je celý náš soudní dvůr pohromadě?

Košťál. Honem židli a polštář pro kostelníka.

Kostelník. Kde jsou ti, kteří mají přijít k soudu?

Kalina. Inu, to jsem já a zde pan kmotr.

Košťál. Toť se rozumí; jsme tady, abychom učinili výslech o té exekuci.

Kostelník. Ale kde jsou provinilci, kteří mají býti vyslýcháni? Ať předstoupí před městského pana velitele.

Kalina. Tak jest; ať předstoupí přede mne. Jak se jmenujete, příteli?

Borachio. Borachio.

Kalina. Prosim napište „Borachio“. - Vy, brachu?

Konrád. Jsem šlechtic, pane; mé jméno Konrád.

Kalina. Napište „pan šlechtic Konrád“. Pánové, sloužíte-li Pánubohu?

Konrád.

Borachio. Ano, pane; to doufáme.

Kalina. Napište, že doufají, že slouží Bohu; a Boha nepište ¹²¹ napřed, neboť chraň Bůh, aby šel Bůh před takovými dareby! - Pánové, je už dokázáno, že jste o málo lepší než ošemetní taškáři, a brzo se to bude o vás myslet. Co na to odpovídáte?

Konrád. Inu, pane, my odpovídáme, že nejsme taškáři.

Kalina. Kupodivu vtipný chlapík, jářku; ale já s ním zatočím. Pojd'te sem, brachu; slůvko do ucha; jářku, pane, mají vás za ošemetné taškáře.

Borachio. A já, pane, povídám, že jimi nejsme.

Kalina. Dobře; odstupte. Přisámboh, oni oba mluví navlas stejně. Napsal jste, že nejsou taškáři?

Kostelník. Pane veliteli, to není správný průběh řízení; musíte vyslechnouti stráž, která je obvinila.

Kalina. Arciž, jářku, to je ta nejpořádnější cesta. Stráž se sem! - Pánové, poručím vám ve jménu knížete, abyste tyto muže obvinili.

První stráž. Tento člověk povídal, pane, že don Juan, bratr knížete, je lotr.

Kalina. Napište: princ Juan lotr. Ó, toť čirá křivopřísežnost nazvati bratra knížete lotrem.

Borachio. Pane veliteli -

Kalina. Prosim tě, člověče, mlč; tvůj pohled se mi dočista nelíbí, to ti povídám.

Kostelník. Co jste ho slyšeli ještě mluvit?

Druhá stráž. Inu, že dostal od dona Juana tisíc dukátů za to, že slečnu Heru křivě obvinil.

Kalina. Učiněná loupež, jaká jen kdy byla spáchána.

Košťál. Při svaté mši,¹²² to jest.

Kostelník. Co dále, brachu?

První stráž. Že si hrabě Claudio na jeho řeči umínil zahanbiti Heru před všemi svatebčany a nevzíti si ji.

Kalina. Ó padouchu! - Budeš proto zatracen k věčnému vykoupení!

Košťál. Co dál?

První stráž. To je všecko.

Kostelník. A to je víc, pánové, než můžete zapřít. Princ Juan na dnešek ráno tajně ujel; Hero, takto obviněna a navlas tak zavržena, hořem nad tím náhle zemřela. Pane veliteli, dejte ty lidi spoutat a dovést k Leonatovi. Půjdu napřed a ukážu mu protokol. *(Odejde.)*

Kalina. Nuže, svažte je.¹²³

Košťál. Dejte jim na ruce . . .

Konrád. Vari, hlupáku!

Kalina. Pomoz Pánbůh, kde je kostelník? Ať to napíše: - Knížecí zřízenec hlupák! - Svažte je. - Ty chlape ničemná!

Konrád. Vari! - Jste osel, osel jste!

Kalina. Nemáš ty despekt k mému úřadu? Nemáš ty despekt k mému stáří? O, kdyby tu jen byl, aby to napsal, že jsem osel! Ale, pánové, vy si to pamatujte, že jsem osel; třeba by to napsáno nebylo, nezapomínejte, že jsem osel. Počkej, ty darebáku, tys pln bohobojnosti a to se ti dokáže dobrými svědky. Já jsem moudrý muž, a co je víc, jsem úředník, a co je víc, domácí pán, a ještě víc, tak kulatoučký špalík masa jako kdokoli v Messině, a chlapík, jenž se vyzná v zákonech - rozumíš? A slušně bohatý chlapík - rozumíš? A člověk, jenž také už o leccos přišel; a člověk, který má dva kabáty a všechno čisté¹²⁴ na sobě. Odved'te ho. - Ó kéž bych jen to měl napsáno, že jsem osel! *(Odejdu.)*

JEDNÁNÍ PÁTÉ

SCÉNA PRVNÍ

Před domem Leonatovým.

(Vystoupí LEONATO s ANTONIEM.)

Antonio. Když dál tak truchlit budeš, zahyneš,
v tom není moudrost rozdmýchávat žal
sám proti sobě.

Leonato. Prosím tě, nech rad,
jež padají mi v sluch tak naprázdno
jak voda do řešeta; nerad' mi;
a nikdo nehleď utěšit můj sluch
než ten, kdo trpí tolik jako já.
Přiveď mi otce, který miloval
své dítě tak a jehož radost v něm
tak zdrcena, a tomu řekni pak,
by kázal mi, jak býti trpěliv.
Změř jeho žalost v šíř a v délku mé,
za každý cit ať citem odpoví,
vším za vše, stejným hořem za hoře
to v každém rysu, tvaru, odstínu:¹²⁵
a bude-li se muž ten usmívat,¹²⁶
strast zvátí radostí a výskat „hej!“¹²⁷,
kde měl by stenat, - záplatovat žal
kdekterým příslovím a neštěstí
citáty knihomolů opíjet; -
nuž, toho přiveď mi a od něho
se budu učit trpělivosti.
Však není takového člověka;

neb lidé, bratře, umí raditi
a těšit v tom, co sami necítí;
leč okusí-li také bolesti,
tu v zuřivost jich rada změní se,
jež chtěla dávat rozjítřenosti
lék poučný a prudké šílenství
hedvábnou nití spoutat, zaklínat
bol vzduchem, slovy úzkost smrtelnou.
Ne, ne; tak umí každý kázat klid
těm, kteří pod břemenem zármutku
se svíjejí, však nikdo nemá sil
a schopnosti tak moudrým býti sám,
když trpí podobně. Tož nerad' mi;
má strast tvá domlouvání přehluší.

Antonio. V tom neliší se muži od dětí.

Leonato. Mlč, prosím tě. Chci tělo být a krev,
neb nebylotě dosud mudrce,
jenž bolest zubů trpělivě nes,
ač slohem bohů psal a na osud
a utrpení činil výpady.

Antonio. Však nenes všechnu bolest jenom sám;
ať, kdo ti ubližuje, trpí též.

Leonato. V tom pravdu mluvíš; ano, stane se.

Má duše praví mi, že dcera má
jest pomluvena; Claudio to zví!
A rovněž kníže, ano, všichni ti,
kdož ji tak zneuctili.

Antonio. Kvapem, hle,
zde kníže přichází a Claudio.

(*Vystoupí DON PEDRO a CLAUDIO.*)

Don Pedro. Ah, dobré jitro!¹²⁸

Claudio. Rovněž, oběma.

Leonato. Vy, páni, slyšte -

Don Pedro. Teď máme trochu naspěch, Leonato.

Leonato. Že naspěch, kníže? - Ovšem, buďte zdrav!
Tak tuze naspěch teď? - Nu, počkáme.¹²⁹

Don Pedro. Můj dobrý starče, nevaďte se s námi.

Antonio. Kdyby si vádou právo zjednat moh,
z nás někdo ležel by již na zemi.

Claudio. Kdo křivdí mu?

Leonato. Aj, tys mi ukřivdil,
ty pokrytče! Ne, k meči nesáhej,
strach nemám z tebe.

Claudio. Bůh mou ruku chraň,
by chtěla vaše stáří postrašit;
má ruka s mečem nechtěla mít nic.¹³⁰

Leonato. Oho, člověče, - nepošklebuj se
a smích si netrop ze mne; nemluvím
jak zdětinštělý stařec nebo bloud,
jenž pod záštitou let se vychloubá,
co dokázal, když mlád, co proved bych,
jen kdybych nebyl stár. - Než, Claudio,
to ve tvář vrhám ti, tys ukřivdil
tak mému nevinnému dítěti

a mně, že donucen jsem odložit
svou rozvážnost¹³¹ a při svých šedinách
a jizvách mnohých dnů tě vyzývám,
bys jako muž mi ku souboji stál.
Dím, pomluvils mi dítě nevinné;
tvá pomluva jí srdce protknula
a leží u svých otců pohřbena;
ó, v hrobě,¹³² v kterém hanba nespala
krom její, smyšlená tvým padouštvím!

Claudio. Mým padouštvím!

Leonato. Tvým, Claudio, řku tvým.

Don Pedro. V tom, starý muži, na omylu jste.

Leonato. Ó pane, pane, však to dokážu
na jeho těle, jestli troufá si,
přes jeho vyškolené fechtířství
a denní výcvik, jaro mladosti
a kvetoucí tu jeho bujarost.

Claudio. Pryč! - Nechci míti s vámi ničeho.

Leonato. Tak odbýváš mne? - Zabils dítě mé;
když mne zabiješ, chlapče, zabíš muže.

Antonio. Ať zabije nás oba; muži jsme;
však na tom nesejde; ať zabije
z nás napřed jednoho. Kdo vyhraje,
ať směje se.¹³³ A první jsem tu já.
Pojď, panáčku, jen pojď, můj chlapečku,
já z tebe vymrskám ty šermířské
tvé fortele, jak šlechticem se zvu!

Leonato. Bratře -

Antonio. Bud' zticha. - Bůh to ví, že svoji net'
jsem miloval; a ona mrtva jest,
jsouc pomluvena k smrti padouchy,
již bít se s mužem troufají si tak,
jak já si troufám hada uchopit
za klaný¹³⁴ jazyk. - Chlapci, opice,
vy holobrádci, skety, mluvkové!

Leonato. Antonio -

Antonio. Bud' zticha. - Však je znám
a vše, co váží do poslední špetky -
ti všeteční a drzí floutkové,
již lhou a šidí, pošklebují se
a na cti utrhnají, klevetí,
jak blázni šatí se a kaboní .
a hrozivými slovy házejí
- půl tuctu mají tak jich v zásobě,
„jak naložili by svým odpůrcům“ -,
kdyby si troufali! - A to je vše.

Leonato. Bratře Antonio -

Antonio. Nic; neplet' se . .
mi do toho; to já si vyřídím.

Don Pedro. My nechceme vás dráždit, pánové. -

Mne rmoutí srdečně smrt vaší dcery;
však slovo cti, že nekladeno nic .
jí za vinu, co pravda nebylo
a dosvědčeno zcela patrně.

Leonato. Ó pane, pane -

Don Pedro. Nechci slyšet víc.

Leonato. Ne? - Bratře, pojď. Já chci být uslyšen.

Antonio. A budeš; sic to někdo odpyká!

(Odejdou Antonio a Leonato.)

Don Pedro. Hle, hle, zde ten, jehož jsme hledat šli.

(Vystoupí BENEŠ.)

Claudio. Nuže, signore, co nového?

Beneš. Dobrý den, můj kníže.

Don Pedro. Buďte vítán, signore; byl byste hnedle přišel zamezit šarvátku.

Claudio. Dva bezzubí starci byli by nám skoro nosy ukousli.

Don Pedro. Leonato a jeho bratr. Co myslíš? Zdá se mi, že bychom byli v souboji příliš mladí na ně.

Beneš. V křivém sporu schází pravá udatnost. Hledám vás oba.

Claudio. A my jsme po všech koutech hledali tebe, neboť jsme až hrůza těžkomyslní a rádi bychom to setřásli.

Nechceš nám být nápomocen svým vtipem?

Beneš. Vězí mi v pochvě; mám jej vytasit?

Don Pedro. Ty nosíš vtip svůj po straně?

Claudio. To ještě nikdo nečinil, ačkoliv přemnozí stojí stranou od svého vtipu. Prosim tě, s něčím se vytas, ¹³⁵ jak to žádáme od zpěváků; s něčím veselým.

Don Pedro. Na mou čest, je bled. - Jsi churav neb rozhněván?

Claudio. Aj, vzchop se, brachu! Nevidáno, že zármutek udolal kočku; ty máš dosti síly v sobě, abys udolal zármutek.

Beneš. Pane, uvítám váš vtip na kolbišti, vysíláte-li ho proti mně. Prosim vás, mluve o něčem jiném.

Claudio. Nuže tedy, dejte mu jiný oštěp! - Ten první se mu zlomil vejpůl.

Don Pedro. Přisámbůh, mění se víc a víc. Myslím, že je opravdu rozhněván.

Claudio. Když je, tedy ví, jak zježit hřebínek. ¹³⁶

Beneš. Mám vám něco pošeptat?

Claudio. Bůh mne chraň před vyzváním!

Beneš *(stranou ke Claudiovi).* Jste padouch. Nežertuji. Dokážu to, troufáte-li si, s čímkoliv si troufáte a kdykoliv si troufáte. Postavte se mi, sice vás prohlásím za zbábělce. Zabil jste spanilou dívku a její smrt těžce na vás dopadne. Dejte mi slyšet o sobě.

Claudio. Dobrá, přijdu, bude-li to jen veselé.

Don Pedro. Což, hostina, hostina?

Claudio. Ó ano, jsem mu za to povděčen; pozval mne na telecí hlavu a kapouna; jestli mu ho nerozkrájím co nejhezčeji, řekněte, že můj nůž není k ničemu. Nepřijde na stůl také hejl? ¹³⁷

Beneš. Pane, váš vtip dobře klusá; je lehký.

Don Pedro. Povím ti, jak Blažena ondy vychvalovala vtip tvůj. Řekl jsem, že máš pěkný vtip. „Pravda,“ řekla, „pěknoučký a maličký.“ - „Ne,“ povídám, „vtip veliký.“ - „Ano,“ dí ona, „velký a drsný.“ Já na to: „Má dobrý vtip.“ - „Ovšem,“ praví ona, „neublíží nikomu.“ - Já dále: „Je to moudrý muž.“ - „Zajisté, jak náleží moudrý člověk,“ oduší ona. - Já zase na to: „V řečích cvičený.“ - „To věřím,“ praví ona, „neboť v pondělí večer mi na něco přísahal, co zapřel v úterý ráno; má mrštný jazyk, je dvoujazyčný.“ - A tak celou hodinu protřepávala tvé všechny ctnosti, a přece skončila povzdechem, žes nejšvarnější muž v celém Italsku.

Claudio. A dala se proto do srdečného pláče a řekla, cože jí po tom?

Don Pedro. Ano, to udělala; a přec navzdor tomu všemu, kdyby k němu nechovala smrtelnou nenávisť, na smrt by ho milovala. Dcera starcova nám to pověděla vše.

Claudio. Ba vše a vše. A nadto, Bůh jej viděl, jak byl schován v zahradě.

Don Pedro. Ale kdy posadíme rohy divokého býka na hlavu rozcitlivělého Beneše?

Claudio. Ano, a napíšeme pod to: „Tu je Beneš, člověk ženatý?“

Beneš. Sbohem, mladíku; víte, co myslím. Teď vás ponechám vašemu klevetářskému šprýmařství; oháníte se žerty jako chvástalové čepelí, která bohudíky nikoho nezraní. Můj kníže, děkuji vám za všechnu vaši laskavost; musím se zřítí vaší společnosti. Váš bratr, levoboček, utekl z Messiny; zabili jste spolu spanilou a nevinnou dívku. S tím panem holobrádkem zde se uvidíme a do těch čas ať odejde v pokoji. *(Odejde.)*

Don Pedro. Myslí to vážně.

Claudio. Co nejvážněji a ručím vám za to, že jenom z lásky k Blaženě.

Don Pedro. A on tě vyzval.

Claudio. Co nejopravdověji.

Don Pedro. Hezká věc u člověka, když chodí v kabátě a v kalhotách a nechá rozum za pecí.

Claudio. Je potom jako obr proti opici; ale potom je také opice učencem proti takovému člověku.

Don Pedro. Ale ticho; nech mne přemýšlet; a ty, mé srdce, ¹³⁸ pozor a buď vážné! Neřekl, že můj bratr uprchl?
(*Vystoupí KALINA, KOŠŤÁL a STRÁŽ s KONRÁDEM a BORACHIEM.*)

Kalina. Pojdte, panáčku; nezkrotí-li vás spravedlnost, ať už nikdy důkazy ve svých miskách neváží. A nejste-li vy prožluklý pokrytec, musí se vám koukat na prsty.

Don Pedro. Co to? Dva z lidí mého bratra spoutání? A jeden z nich Borachio?

Claudio. Zeptejte se na jejich provinění, milostivý pane.

Don Pedro. Sluhové zákona, čeho se dopustili tito lidé?

Kalina. Jářku, pane, dopustili se falešného udavačství; kromě toho mluvili nepravdy; za druhé jsou nactiutřači; a za šesté a posléze očernili slečnu; za třetí dosvědčovali věci nepravé; a konečně jsou prohnání darebové.

Don Pedro. Předně se tě ptám, co učinili; za třetí se tě ptám, jaký jest jejich zločin; za šesté a posledně, proč byli zatknuti; - a konečně, co jim kladete za vinu.

Claudio. Správně vyslýcháno, a jeho vlastním pořadem. Na mou věru, důkladněji jste mu tutéž věc vyložiti nemohl.

Don Pedro. Co jste, lidé, provedli, že vás tak spoutané vedou k zodpovědnosti? Tento učený strážce zákona mluví příliš důmyslně, než aby se mu mohlo rozumět; co je váš zločin?

Borachio. Milostivý kníže, nedopouštějte, aby mne postavili před soud; slyšte mne sám a tento hrabě ať mne zabije. Oklamal jsem samy vaše oči; co vaše moudrost nemohla objevit, přivedli tito mělci blázni na světlo, zaslechnuvše mne v noci, jak jsem tomu zde povídal, že mne váš bratr don Juan ponuknul, abych nařknul slečnu Heru; že vás uvedl do zahrady, kde jste mne viděl milkovati se s Markétou, oblečenou v šaty Heřiny; a kterak vy, hrabě, jste ji potopil před samým oltářem. Mé padoušství si zapsali, a raději bych to smrtí zpečetil, než abych k své hanbě vyslýchán byl poznovu. Slečna zemřela mým či mého pána křivým nařknutím; a zkrátka nežádám ničeho než mzdu padoucha.

Don Pedro. Zda řeč ta nevjíždí jak meč v tvou krev?

Claudio. Já jedu pil, když mluvil.

Don Pedro. Privil jsi, ¹³⁹
že bratr můj tě k tomu navedl?

Borachio. Tak jest, a bohatě mi zaplatil.

Don Pedro. Jest od hlavy až k patě zrady pln,
a nyní prchnul pro tu ničemnost.

Claudio. Ó Hero spanilá, - teď obraz tvůj
se jeví mi v též vzácné podobě
jak tenkrát, když jsem k němu láskou vzplál.

Kalina. Odvedte ty vinníky. Náš kostelík už zatím pana Leonata o té věci reformoval. A, pánové, nezapomeňte v pravý čas a na pravém místě specifikovat, že jsem osel.

Košťál. Hle, tady přichází pan signor Leonato a kostelník s ním.
(*Vystoupí LEONATO, ANTONIO a KOSTELNÍK.*)

Leonato. Kde je ten padouch? - Ať se do očí
mu podívám, bych s někým podobným
se potkav, mohl se mu vyhnouti.
Kdo z nich to jest?

Borachio. Nuž, poznat chcete-li,
kdo váš je škůdce, na mne pohleďte.

Leonato. Tys otrok ten, jenž dechem usmrtil
mé dítě nevinné?

Borachio. Jsem, já to sám.

Leonato. Ne tak, padouchu, samu sobě lžeš;
zde stojí párek mužů ctihodných -
a třetí ujel, jenž měl ruku v tom.
Dík, pánové, za mojí dcery smrt;
k svým slavným, velkým činům vpište to.
Žeť po bohatýrsku jste jednali,

když to tak dobře uvážíte vše.

Claudio. Já nevím, jak vás o vyslechnutí
mám prositi; leč musím promluvit.
Svou pomstu volte sám a pokutu
mi uložte, jak jenom vymyslit
ji můžete za prohřešení mé:
však pouze nevědomky zhřešil jsem.

Don Pedro. Bůh svědkem, také já; a přec bych rád,
chtě tady tomu starci dobrému
dát dostiučinění, sklonil se
pod jakékoliv těžké břímě, jež
mi uloží.

Leonato. Mně nelze poručit,
byste mé dceři život vrátili;
toť nemožné; však oba prosím vás,
ať z vašich úst to zví messinský lid,
jak nevinné mé dítě zemřelo.
A možno-li vám, byste v lásce své
cos truchlivého vymyslili si,
na její hrobku nápis pověste
a dnešní noci píseň smuteční .
tam zazpívejte jejím ostatkům;
však zítra ráno ke mně do domu
se dostavte, a když vám nemožno
mým zetěm být, mým buďte synovcem.
Můj bratr dceru má, jež nebožky
mé Hery jako pravým obrazem,
a ona obou nás jest dědičkou.
Jí dejte práva, její sestřence
jež chtěl jste dát; - a tak má pomsta mře.

Claudio. Ó pane šlechetný, v své převelké
mne dobrotě až k slzám nutíte!
Váš návrh přijímám; od chvíle té
ubohý Claudio jest celý váš.

Leonato. Já tedy čekám; zítra přijdete;¹⁴⁰
dnes buďte zdrav. - Ten člověk ohavný
buď tváří v tvář postaven Markétě,
jež měla tuším na těch úkladech
svou účast, vašim bratrem najata.

Borachio. Ví Bůh, že neměla, ni nevědouc,
co činí při tom nočním hovoru;
však povždy byla dívkou počestnou
a věrnou ve všem, co jen o ní vím.

Kalina. Dále, pane, což není napsáno černé na bílém, tento pro vinilec mne nazval oslem. Prosím, ať se na to
pamatuje při jeho potrestání. A také ho slyšela stráž mluvit o nějakém Nešvarovi; povídají o něm, že nosí v uchu
kroužek a svíslou kadeř vedle toho. Dluží si peníze na boží záruku, které utrácí a nikdy ne splácí, takže se už lidé
stávají zatvrzelými a nepůjčí mu¹⁴¹ nic ani pro boží milosrdenství. Prosím vás, vyslechněte ho v té věci.

Leonato. Za péči tvou a snahu poctivou
ti děkuji.

Kalina. Vaše Vzácnost mluví jako zmíry vděčný a ctihodný mladík. Velebím Boha za vás.

Leonato. Zde za tvé namáhání.

Kalina. Bůh požehnej té fundaci.

Leonato. Jdi, zprošťuji tě tvého vězně a děkuji ti.

Kalina. Ponechávám u Vaší Vzácnosti prohaného taškáře; a prosím Vaši Vzácnost, abyste se polepšil pro příklad

jiným. Bůh Vaší Vzácnost zachovej! Přeju vše dobré Vaší Vzácnosti. Dej Bůh zdraví; já vám poníženě dovoluji odejít; a bude-li to kdy za to stát, abychom si přáli veselého shledání, Bůh nás toho vystříhej! - Pojd'te, sousede. (*Odejdou Kalina a Košťál.*)

Leonato. Do zítřka ráno sbohem, pánové.

Antonio. Tož sbohem, páni, na shledanou zítra.

Don Pedro. My neopominem se dostavit.

Claudio. Noc dnešní v hrobce¹⁴² Hery protruchlím. (*Odejdou don Pedro a Claudio.*)

Leonato (*k stráží*). Ty lidi odved'te. - Ted k Markétě, jak seznámila se s tím ničemou. (*Odejdou na různé strany.*)

SCÉNA DRUHÁ

Zahrada Leonatova.

(*Vystoupí BENEŠ a MARKÉTA z různých stran.*)

Beneš. Prosím tě, milá panno Markéto, dobuď si zásluh o mne a pomoz mi k rozmluvě s Blaženou.

Markéta. Napište mi znělku ke cti mé krásy!

Beneš. Slohem tak vzletným, Markéto, že ho nikdo nezastíní; neboť vpravdě nejčistší toho zasluhuješ.

Markéta. Aby mne nikdo nezastínil! Tedy mám věčně prahnout nadarmo?

Beneš. Máš vtip tak ostrý jako chrtí chrup; rázem chytí.

Markéta. A Vy tak tupý jako šermířský končič, jenž trefí, ale nezraní.

Beneš. Kavalírský vtip, Markéto; nechce zranit ženu. A tak, prosím tě, zavolej mi Blaženu. - Jsem přemožen a dávám ti svůj puklěč.¹⁴³

Markéta. Meče nám dávejte; puklěče máme samy.

Beneš. Užíváte-li jich, Markéto, pozor na kopí; ¹⁴⁴ jest to nebezpečná zbraň pro dívčí puklěče.

Markéta. Dobře, zavolám Blaženu; myslím, že má nohy.

Beneš. A proto přijde. (*Odejde Markéta.*)

(*Zpívá.*)

To lásky bůže

tam na výsosti

jen vědět může, jen vědět může

mé o slabosti, -

rozumí se ve zpěvu; neboť v lásce ani Leander, ten výborný plavec, ani Troilus, ten první najímač kuplířů, a celé knihy těch někdejších milostných seladonů, jichž jména plynou tak hladce volnou drahou výpravného verše, - ano nikdo z nich tak doopravdy, tak po uši nevězel v lásce jako já, ubožák. Bohužel, nesmím to vyjádřit v rýmech; zkusil jsem to, ale nemohu nalézt jiného rýmu na „děvčátko“ než „děťátko“, neviňoučký rým; na „zrak“ než „brak“, tvrdý rým; na „zrazen“ „blázen“, ¹⁴⁵ samé osudné koncovky. Ne, nejsem zrozen na rýmovnické planetě a neumím se dvořit svátečními slovy.

(*Vystoupí BLAŽENA.*)

Milá Blaženo, tys přišla, když jsem tě volal?

Blažena. Ano, pane, a půjdu, až řeknete.

Beneš. Ó, tedy zůstaň s Pánembohem na věky! ¹⁴⁶

Blažena. „S Pánembohem!“ pravil jste? - Tedy buďte zdrav! Ale než půjdu, nechte mne odejít s tím, proč jsem přišla: povězte mi, co bylo mezi vámi a Claudiem.

Beneš. Nic než nepříjemná slova: a proto tě zhubičkuji.

Blažena. Nepříjemná slova jsou nepříjemný vzduch a nepříjemný vzduch jest nepříjemný dech; a nepříjemný dech je nezdravý, a proto odejdu bez políbení.

Beneš. Tys vystrašila to slovo z jeho pravého významu; tak břitký je tvůj vtip. Ale musím ti ¹⁴⁷ říci, že Claudio přijal mé vyzvání, a buď se co nevidět musí dostavit, ¹⁴⁸ nebo jej veřejně prohlásím za sketu. A nyní tě prosím, řekni mi, do které z mých špatných vlastností jsi se nejprve zamilovala?

Blažena. Do všech najednou; neboť tvoří spolu tak spořádanou obec zla, že nedovolí, aby se k nim přidružilo něco dobrého. Ale pro kterou z mých dobrých vlastností zastonal jste vy nejprve láskou ke mně?

Beneš. „Zastonat láskou“ - dobrý výraz. Stůňu láskou opravdu, neboť miluji tě proti své vůli.

Blažena. Proti svému srdci myslím. Ach, to ubohé srdce! Jste-li vy mu protivníkem kvůli mně, budu já mu protivnicí kvůli vám; neboť nikdy nebudu milovati to, co můj přítel nenávidí.

Beneš. My oba jsme příliš rozumní k pokojným námluvám.

Blažena. Z toho vyznání to nevysvítá; neboť ani jeden rozumný člověk z dvaceti sám sebe nechválí.

Beneš. Staré, staré pořekadlo, Blaženo, které žilo za dobrých, sousedských dob. Nepostaví-li si někdo za našich časů hrobku¹⁴⁹ před smrtí, nepřezíje v lidské paměti déle, než hrany dozvoní a vdova se vypláče.

Blažena. A jak dlouho, myslíte, že to je?

Beneš. To je otázka! - Inu, hodinu v nářku¹⁵⁰ a čtvrt hodiny v pláči; a proto jest u lidí rozumných nanejvýš radno, neklade-li zrovna pan Červ, svědomí, překážky, žádaje opak toho, vytrubovat své vlastní ctnosti, jak to dělám já. Tolik chvály buď o mně samém, jenž, jak sám si dosvědčuji, jsem vždy chvály hoden. A teď mi řekni, jak je tvé sestřenici?

Blažena. Velmi zle.

Beneš. A jak se máš ty?

Blažena. Také velmi zle.

Beneš. Modlí se k Bohu, miluj mne a polepši se. A teď buď zdráva, neboť někdo sem přichází velmi spěšně.

(*Vystoupí VORŠILA.*)

Voršila. Slečno, musíte hned k panu strýci. To je tam doma pěkná motanina.¹⁵¹ Ukázalo se, že byla slečna Hero osočena, kníže a Claudio hanebně oklamáni a don Juan, původce všeho, ten tam a pryč. Přijdete hned?

Blažena. Nechcete poslechnout ty noviny, pane?

Beneš. Chci žítí v tvém srdci, umřít na tvém klínu a být pochován v tvých očích. A nádvkem půjdu s tebou k tvému strýci.

(*Odejdou.*)

SCÉNA TŘETÍ

Chrám.

(*Vystoupí DON PEDRO, CLAUDIO a tři neb čtyři JINÍ s pochodněmi.*)

Claudio. Je to zde hrobka Leonatova?

První pán. Jest, pane hrabě.

Cludio (*čte ze stůčky*).

Usmrcena řečí lhavou
Hero tady odpočívá;
za ty křivdy smrt ji slávou
nehynoucí přiodívá.
Tak to žití hanbou sklané
smrti k věčné slávě vstane.

(*Zavěšuje stůčku na hrobku.*)

K její chvále tady vis,
i až budu němý kdys.

Teď s hudbou zazní píseň smuteční.

Zpěv

*Odpust', noci bohyně,
tém, kdož skláli nevinně
kněžku tvou a hrobku její
s žalozpěvem obcházejí.
K pomoci nám, noci, spěj,
s námi lkej a naříkej,
truchlivě, truchlivě.
Hroby, zejte, mrtví, vstaňte.
Živoucí, lkát neustaňte,¹⁵³
truchlivě, truchlivě.*

Claudio. Dobrou noc tvým kostem zatím;
každý rok se k tobě vrátím.

Don Pedro.¹⁵⁴ Pochodně zhasněte; noc umírá;
vlk dokořistil;¹⁵⁵ jitro milohledé
před Foebovými koly do šíra
dřímotný východ halí v pruhy šedé!

Claudio. Mé díky všem; a jděte, buďte zdraví!¹⁵⁶

Don Pedro. Již pojďme přiodít se slavnostně,
neb Leonato čeká nás už ráno.

Claudio. A Hymen lepšího nám štěstí přej
než to, jež hořce tak zde oplakáno.
(*Odejdou.*)

SCÉNA ČTVRTÁ

Pokoj v domě Leonatově.

(*Vystoupí* LEONATO, ANTONIO, BENEŠ, BLAŽENA, MARKÉTA VORŠILA, MNICH FRANTIŠEK a HERO.)

Mnich. Což neřekl jsem, že je nevinná?

Leonato. Tak rovněž kníže jest a Claudio,
ji obvinivše pouze omylem,
jak dříve již jsme o tom mluvili.
Však Markéta je trochu vinna přec,
ač nechtějíc, jak ukázalo se
po pravém vyšetření věci té.

Antonio. Jsem rád, že vše tak dobře dopadlo.

Beneš. Já též, byv jinak slovem zavázán
se vypořádat s mladým Claudiem.

Leonato. Nuž, dcero má a druhé dívky s ní,
teď do vedlejší síně odstupte;
i až vám vzkážu, v maskách přijďte sem.
(*Odejdou dívky.*)

Princ dal mi slib, že v tuto hodinu
mne přijde navštívit s Claudiem.

Ty, bratře můj, znáš svoji úlohu:
být musíš otcem dceři bratrově
a Claudiovi odevzdati ji.

Antonio. Což s nejněžnější tváří učiním.

Beneš. Já myslím, otče mnichu, musím též
vás prosit o pomoc.

Mnich. V čem, signore?

Beneš. Byste mne svázal nebo rozvázal;¹⁵⁷
buď to, neb to. Neť vaše, Leonato,
bych pravdu řekl, dobrý signore,
se dívá na mne okem příznivým.

Leonato. Víím; oko to jí půjčila má dceř.

Beneš. Já okem milujícím splácím to.

Leonato. Jež darem vidu tuším nadal já
a kníže s Claudiem. Co vaše vůle?

Beneš. Ta vaše odpověď mi pohádkou.

Leč co se mojí vůle dotýče,
má vůle jest, by vaše dobrá vůle
nám přispěla, abychom byli dnes
posvátným sňatkem spolu oddáni.

V tom, dobrý mnichu, přispějte nám vy.

Leonato. Mé srdce vaše přání provázej.

Mnich. I pomoc má. - Hle, kníže s Claudiem.

(*Vystoupí* DON PEDRO, CLAUDIO a dva neb tři jiní PÁNI.)

Don Pedro. Všem¹⁵⁸ dobré jitro!

Leonato. Dobré jitro, kníže;
a dobré jitro, hrabě Claudio! -
My čekáme. Jste ještě odhodlán

si vzít za choť dceru mého bratra?

Claudio. Jsem pevně, třeba mouřenínka byla.

Leonato. Jdi, bratře, pro ni. Tady čeká kněz.

(Odejde Antonio.)

Don Pedro. Aj, dobré jitro, pane Beneši!

Co znamená ta únorová tvář,
tak plná mrazu, bouře, mračnosti?

Claudio. Na divokého býka myslíš as -

Mlč, brachu, neboj se; my špičky rohů
ti pozlatíme; celá Evropa
mít bude z tebe radost, jako když
pan Jupiter, jsa u veselé míře,
na zamilované si zahrál zvíře.

Beneš. Býk Joviš bučel sladce; v býčím hávu

as otci vašemu sved někdo krávu
a tele měl, pak slaven světodějně,¹⁵⁹
vám podobné, neb vy bučíte stejně.

Claudio. Svůj dluh ti splatím. - Hle, zde účet jiný.

(Vrátí se ANTONIO s dívkami v maskách.)

Které z těch dívek ruku podat mám?

Antonio. Zde jest a z rukou mých ji vezměte.

Claudio. Je tedy moje. - Dívko spanilá,

teď dovolte, bych spatřil vaši tvář.

Leonato. To dříve nesmíte, než podáte

jí ruku před tím otcem duchovním
a věrnost manželskou jí slíbíte.

Claudio. Dejte mi ruku; před tím zbožným knězem

jsem vaším chotěm, chcete-li, bych byl.

Hero. Já žijíc byla vaše první žena.

(Sejme masku.)

Vy, miluje, jste byl můj první choť.

Claudio. Toť druhá Hero!

Hero. Jistějšího nic;

neb jedna potupena zemřela,
však já jsem živa, a jak živa jsem,
nižádné viny neznám na sobě!¹⁶⁰

Don Pedro. Toť první Hero! - Hero nebožka!

Leonato. Můj kníže, ona byla nebožkou,

jen dokud žila o ní pomluva.

Mnich. Já z úžasu vás mohu vyvésti.

až skončí se ty svaté obřady,
smrt krásné Hery šíře vysvětlím;
teď zdej se vám ten div jak všední věc
a bez odkladu pojd'te do kaple.

Beneš. Jen zvolna, otče. Kdo zde Blažena?

Blažena *(sejme masku)*. Zde, na to jméno odpovídám já.

Co přejete si?

Beneš. Milujete mne?

Blažena. Ach ne; nic víc, než radno.

Beneš. Tož váš strýc

a kníže s Claudiem se mýlili
tím jistice mne.

Blažena. Milujete mne?

Beneš. Ó ne; nic víc, než radno.

Blažena. Markéta

a Voršila se tedy mýlily
mne jistice, že milujete mne.

Beneš. Mně řekli, že až churavíte pro mne.

Blažena. Mně řekly, že až umíráte pro mne.

Beneš. Ni zdání. - Tož mne nemilujete?

Blažena. Ne víc, než velí vděčnost přátelská.

Leonato. Mlč, tetko, ¹⁶¹ vím, že Beneše máš ráda.

Claudio. A přísahám, že on miluje ji.

Hle, tady list a na něm kulhavá
je znělka jeho rukou napsaná,
již složil jeho mozek ubohý¹⁶²
k cti Blaženině.

Hero. Tady druhý list

mé sestřenice rukou popsáný,
jejž tajně jsem jí z kapsy vytáhla;
ten láskou k Benešovi oplývá.

Beneš. Ó zázrak! - Zde naše vlastní ruce mluví proti našim srdcím. Pojď, budeš má. Leč, jak to slunce svítí nad námi, beru si tě jen z útrpnosti.

Blažena. Neodmítnu vás, ale při tom božím dnu, poddávám se jen velkému domlouvání svých přátel; a trochu také proto, abych vám život zachránila; neboť povídají, že prý máte souchotiny. ¹⁶³

Beneš. Mlč; zavru ti ústa. (*Políbí ji.*)

Don Pedro. Jak jest, Beneši, muži ženatý?

Beneš. Něco vám povím, kníže: ani celá kolej posměváčků mne nevyštípá z dobrého rozmaru. Myslíte, že si něco dělám z nějaké satiry nebo epigramu? Ne; dá-li se někdo ubítí mozkiem, ať nikdy nic krásného kolem něho nekvete.

¹⁶⁴ Zkrátka, když už jsem si jednou umínil se oženit, nedbám ani zbla o to, co tomu říká svět, a tedy mne nevtipkujte proto, co já kdy proti tomu říkal; neboť člověk je vrátký tvor a na tom dost. Co se tebe týče, Claudio, hodlal jsem ti dáti za vyučenou; ale proto, že patrně budeš mým příbuzným, žij bez úrazu a miluj mou tetku.

Claudio. Doufal jsem, dáš-li košem Blaženě, že tě vypráším z tvého samotářského medvědství a udělám z tebe obojživelníka; ale obojetný ještěr budeš beztoho, nedá-li si má sestřenka zpropadený pozor na tebe.

Beneš. Mlč, mlč, jsme přáteli! A teď si zatančíme, než se oženíme, aby se nám ulehčilo v srdcích a našim ženám v patách.

Leonato. Tančit se bude později.

Beneš. Ne, raději hned, slovo s to; a teď hudbu! - Kníže, jste smuten; ožeňte se, ožeňte se; není ctihodnější berly nad tu, na kterou nasazeny parohy.

(*Vystoupí POSEL.*)

Posel. Můj kníže, bratr váš byl dopaden
a zbrojnoši ho vedou do Messiny.

Don Pedro. Až zítra o něm. Za to ručím ti,
že bude řádně ztrestán. Hudba hrej! ¹⁶⁵

(*Tanec. - Odejdu.*)